

II

(Nelegislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS

(2011. gada 20. decembris)

par valsts atbalstu C 85/01 par īpašiem pasākumiem, ko Portugāle īstenojusi RTP labā

(izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 9429)

(Autentisks ir tikai teksts angļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2012/365/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

īpašajiem RTP piešķirtajiem pasākumiem ir izlēmusi uzsākt procedūru, kas ir noteikta EK līguma 88. panta 2. punktā.

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc ieinteresēto personu uzaicināšanas iesniegt komentārus saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem ⁽²⁾ un ņemot vērā viņu komentārus,

tā kā:

I. PROCEDŪRA

- (1) Komerציālā raidorganizācija *Sociedade Independente de Comunicação*, S. A. (SIC)1993., 1996. un 1997. gadā Komisijai iesniedza trīs sūdzības, kurās Komisija tika informēta, ka Portugāle ir īstenojusi daudzus īpašus pasākumus un piešķirusi ikgada kompensācijas Portugāles valsts raidorganizācijai *Radiotelevisão Portuguesa*, S. A. (RTP).
- (2) Komisija 2001. gada 15. novembrī nosūtīja Portugālei vēstuli, ar kuru informēja, ka tā attiecībā uz daudziem

- (3) Komisijas lēmums par procedūras uzsākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽³⁾. Pēc tam Komisijas 2003. gada 15. oktobra Lēmuma 2005/406/EK par īpašiem pasākumiem, ko Portugāle īsteno RTP vajadzībām ⁽⁴⁾, 1. pantā tika secināts, ka daži šie pasākumi, proti, valsts atbalsts 68 006 miljonu PTE apmērā, ko Portugāle piešķirusi RTP nolīguma veidā ar sociālā nodrošinājuma shēmu 1993. gadā, kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam un aizņēmums 1998. gadā, ir saderīgi ar kopējo tirgu EK līguma 86. panta 2. punkta nozīmē. Turklāt šā lēmuma 2. pantā noteikts, ka daži pasākumi neveido valsts atbalstu, proti, atbrīvojums no reģistrācijas nodevas, maksājums par televīzijas apraides tīkla atdalīšanu, iespējas, kas ir piešķirtas ikgada nodevas maksājumam par televīzijas apraides tīkla izmantošanu, protokols par kino sekmēšanu, obligāciju emisija un pārstrukturēšanas plāns laika posmam no 1996. līdz 2000. gadam.

- (4) Pirmās instances tiesa 2008. gada 26. jūnijā lietā T-442/03 ⁽⁵⁾ atcēla daļu Lēmuma 2005/406/EK divu iemeslu dēļ. Tā atcēla šā lēmuma 2. pantu tiktāl, ciktāl tajā ir noteikts, ka "atbrīvojums no reģistrācijas nodevas" nav uzskatāms par valsts atbalstu. Tiesa secināja, ka Komisijas uzdevums saistībā ar īpašajām priekšrocībām, ko veidoja atbrīvojums maksāt reģistrācijas nodevas un maksas par sabiedrības pārveidošanu par akciju sabiedrību (turpmāk "pagaidu atbrīvojums"), bija noteikt, vai

⁽¹⁾ Sākot ar 2009. gada 1. decembri Eiropas Kopienas (EK) dibināšanas līguma 88. pants ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 108. pants. Abu pantu noteikumi būtībā ir vienādi. Šajā lēmumā atsauces uz LESD 108. pantu attiecīgos gadījumos jāsaprot kā atsauces uz EK līguma 88. pantu. Tieši tāpat Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. punkts ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkts.

⁽²⁾ OV C 329, 24.12.2008., 24. lpp.

⁽³⁾ OV C 85, 9.4.2002., 9. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 142, 6.6.2005., 1. lpp.

⁽⁵⁾ Pirmās instances tiesas 2008. gada 26. jūnija spriedums lietā T-442/03, SIC pret Komisiju [2008], Krājums, II-1161. lpp.

Portugāles tiesību sistēmas loģikai atbilst tas, ka valsts uzņēmumu pārveidošana par akciju sabiedrībām notiek ar likumu, vai arī atsauc uz likumu ir uzskatāma par atkāpi, kuras mērķis patiesībā ir piešķirt valsts uzņēmumiem priekšrocību, salīdzinot ar citiem uzņēmumiem.

- (5) Attiecībā uz *pastāvīgu priekšrocību*, kura rodas no neierobežota atbrīvojuma no reģistrācijas nodevām un citām nodevām par visu veidu reģistrācijas pieteikumiem, reģistrācijas vai paziņošanas aktiem, kas piešķirta RTP (turpmāk "*pastāvīgs atbrīvojums*"), Tiesa secināja: tā kā nav neiespējams, ka atbrīvojums faktiski nav pastāvīgs (skatīt sprieduma 73. un 79. punktu), tas nemainītu konstatējumu, ka Komisija nav parādījusi atbrīvojuma vispārējo raksturu. Pēc tam Tiesa secināja, ka, lai gan varētu būt, ka Portugāle pārveidoja RTP par akciju sabiedrību tādēļ, ka tas tika uzskatīts par nepieciešamu sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma izpildei, tas nav pietiekami pierādīts.
- (6) Tiesa noraidīja pieteikumus attiecībā uz konstatējumu Lēmumā 2005/406/EK, saskaņā ar kuru 1994. gada obligāciju emisiju un licenču maksu maksājumu atvieglojumus neklasificē kā valsts atbalstu.
- (7) Attiecībā uz valsts atbalsta pasākumu saderību (Lēmuma 2005/406/EK 1. pants) Tiesa secināja, ka Komisija nevarēja paļauties uz ziņojumiem par sabiedriskajiem pakalpojumiem un tajos ietvertajiem datiem, ja nebija veikta šo ziņojumu ārēja revīzija, kā tas noteikts valsts tiesību aktos. Tādēļ Komisija nebija tiesīga secināt, ka valsts atbalsta pasākumi ir saderīgi ar kopējo tirgu Līguma 86. panta 2. punkta nozīmē (pašlaik LESD 106. panta 2. punkts un "iekšējais tirgus")⁽⁶⁾. Tiesa atcēla Lēmuma 2005/406/EK 1. pantu.
- (8) Pēc Tiesas sprieduma lietā T-442/03 Komisija pievērsa ieinteresēto personu uzmanību faktam, ka Komisija ir no jauna uzsākusi izmeklēšanu šajā lietā, un aicināja tās iesniegt savus komentārus⁽⁷⁾.
- (9) Komisija 2009. gada 10. martā no prasītāja saņēma komentārus, kuri tika nosūtīti Portugālei 2009. gada 8. aprīlī. Papildu komentāri no prasītāja tika saņemti 2009. gada 17. jūnijā un tika nosūtīti tālāk Portugālei 2009. gada 28. jūlijā. Portugāle atbildēja uz abiem komentāru kopumiem ar vēstulēm, kas datētas ar 2009. gada 7. un 8. septembri. Portugāle nosūtīja Komisijai papildu informāciju 2010. gada 23. februārī, 2010. gada 4. martā un 2010. gada 15. aprīlī. Komisija nosūtīja Portugālei informācijas pieprasījumu 2010. gada 10. maijā, konkrēti lūdzot, lai tiktu veikta neatkarīga ārēja revīzija sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem par laika periodu no 1992. līdz 1997. gadam.

- (10) Portugāle atbildēja uz Komisijas pieprasījumu sniegt informāciju ar vēstuli 2010. gada 8. jūnijā un 2010. gada 12. augusta vēstulē iesniedza pieprasītās ārējās revīzijas par sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem rezultātus. Turpmāku informāciju Portugāle iesniedza ar vēstuli 2010. gada 29. septembrī. 2011. gada 29. martā notika tikšanās ar Portugāli, un 2011. gada 17. jūnijā, 2011. gada 25. augustā un 2011. gada 26. oktobrī Portugāle iesniedza Komisijai papildu informāciju.

Ar vēstuli, kas reģistrēta 2011. gada 15. decembrī, Portugāle izņēmuma kārtā piekrita, ka šis lēmums tiks pieņemts ar autentisku tekstu angļu valodā.

- (11) Šis lēmums attiecas tikai uz īpašajiem pasākumiem, kuri aplūkoti lēmumā par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu. Dažus pasākumus, kuri Lēmumā 2005/406/EK tika atzīti par tādiem, kas neveido valsts atbalstu EK līguma 87. panta 1. punkta nozīmē, Tiesa lietā T-442/03 nav atcēlusi, un tādēļ Lēmuma 2005/406/EK 2. pants ir galīgs. Šie pasākumi attiecas uz maksājumu par televīzijas apraides tīklu atdalīšanu, iespējām, kas ir piešķirtas ikgada nodevas maksājumam par televīzijas apraides tīkla izmantošanu, protokolu par kino sekmēšanu, obligāciju emisiju un pārstrukturēšanas plānu laika posmam no 1996. līdz 2000. gadam. Tomēr saskaņā ar Tiesas prasību lietā T-442/03 Komisija no jauna izvērtēs pagaidu un pastāvīgo atbrīvojumu no notāra nodevas, kā arī reģistrācijas un publikācijas nodevas.

Šajā lēmumā uzsvars likts uz finansiālajām attiecībām starp RTP un Portugāli laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam saistībā ar nolīgumu ar sociālā nodrošinājuma shēmu 1993. gadā, kapitāla iepludināšanu laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam un aizņēmumu 1998. gadā. Šis lēmums nerisina jautājumus par RTP piešķirto ikgada kompensācijas maksājumu juridisko klasifikāciju un saderību ar Līgumu, kas jau aplūkoti Komisijas 2006. gada 22. marta lēmumā lietā Nr. E 14/05⁽⁸⁾. Turklāt 2006. gada 4. jūlijā Komisija pieņēma lēmumu par RTP finanšu pārstrukturēšanas nolīgumu lietā NN 31/06⁽⁹⁾.

- (12) Tomēr, lai būtu pilnīga aina par finansiālajām attiecībām starp Portugāli un RTP tajā periodā, kuru aptver Komisijas izmeklēšana šajā lietā, Komisijai ir jāņem vērā ne tikai īpašie pasākumi, bet arī RTP piešķirtais finansiālais atbalsts ikgada kompensācijas maksājumu veidā. Tādējādi šis lēmums attiecas uz ikgada kompensācijas maksājumiem tādā mērā, kāds nepieciešams, lai skaidrotu Komisijas apsvērumus par īpašajiem pasākumiem.

⁽⁶⁾ Skatīt Tiesas sprieduma lietā T-442/03 255. un 256. punktu.

⁽⁷⁾ Skatīt 2. zemsvītras piezīmi.

⁽⁸⁾ 2006. gada 22. marta lieta Nr. E 14/05 – Kompensācijas maksājumi sabiedrisko pakalpojumu raidorganizācijai RTP.

⁽⁹⁾ Lieta NN 31/06, 2006. gada 4. jūlijs, – Finanšu atbalsts Portugāles sabiedriskās raidorganizācijas RTP uzkrātā parāda pārstrukturēšanai (OV C 222, 15.9.2006., 4. lpp.).

II. BŪTISKO PROBLĒMU SĪKS APRAKSTS

A. PASĀKUMI RTP LABĀ

A.1. SAŅĒMĒJA RTP RAKSTUROJUMS

- (13) RTP (tajā laikā *Rádio e Televisão Portuguesa, S.A.R.L.*) ar aktu tika izveidota kā akciju sabiedrība 1955. gada 15. decembrī pēc tam, kad Portugāle pieņēma lēmumu izveidot raidorganizāciju, kurai uzticēt televīzijas apraides koncesiju sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai⁽¹⁰⁾. Sabiedrisko pakalpojumu koncesijas līgums tika parakstīts 1956. gada 16. janvārī.

- (14) Ar 1975. gada 2. decembra Dekrētlikumu Nr. 674-D/75 RTP tika nacionalizēta. Ar šo dekrētlikumu RTP pārveidoja par valsts uzņēmumu ar nosaukumu "*Rádiatelevisão Portuguesa, E.P.*", kuram saskaņā ar dekrētlikumu tika nodotas visas tā priekšgājēja juridiskās tiesības un saistības.

- (15) RTP bija monopols valsts apraides tirgū līdz pat 20. gadsimta 80. gadiem. Tam bija divi televīzijas kanāli – RTP1 un RTP2. 90. gados tas sāka izjust konkurenci no komerciālo raidorganizāciju puses pēc tam, kad Portugāle 1992. gada februārī piešķīra apraides licences SIC un komerciālajai raidorganizācijai TVI attiecīgi trešajā un ceturtajā kanālā⁽¹¹⁾.

- (16) Ar 1992. gada 14. augusta Likumu Nr. 21/92 RTP, EP tika pārveidota par akciju sabiedrību ar nosaukumu "*Rádiatelevisão Portuguesa, S. A.*" un apstiprināti tās jaunie statūti.

- (17) RTP veic gan sabiedrisko apraidi, gan arī komerciālo apraidi. RTP ir ar likumu atļauts veikt komerciālās un ražošanas darbības, kas ir saistītas ar televīzijas darbību⁽¹²⁾.

⁽¹⁰⁾ 1955. gada 18. oktobra Likums Nr. 40341, kurā Portugāles valdība apņēmas sekmēt: "akciju sabiedrības (...) izveidi, ar kuru tā noslēdz televīzijas apraides koncesijas līgumu par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu Portugāles teritorijā".

⁽¹¹⁾ 1990. gada 31. decembra Ministru padomes Rezolūcijas Nr. 49/90 11.4. un 11.5. punkts un 1992. gada 22. februāra Ministru padomes Rezolūcijas Nr. 6/92 3. punkts.

⁽¹²⁾ Likuma Nr. 21/92 par RTP statūtiem pielikuma 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka RTP var veikt šādas komercdarbības: i) reklāmas publicēšanu televīzijā; ii) produktu mārketingu (tas ir, raidījumus un publikācijas, kas ir saistītas ar tās darbībām); iii) tehnisko konsultāciju un profesionālās sagatavošanas nodrošināšanu un sadarbību ar citām vietējām un ārvalstu struktūrām; iv) televīzijas aprīkojuma, filmu, magnētisko lentu, videokasetu un līdzīgu produktu mārketingu un nomu; v) piedalīties papildu uzņēmuma grupās un Eiropas ekonomisko interešu grupās, kā arī citu uzņēmumu kapitālā jebkāda formā, kas ir nodrošināts saskaņā ar tiesību aktiem komercdarbības jomā.

- (18) RTP komerciālās darbības vada, finansiāli piedaloties uzņēmumos, kuri ir juridiski nošķirti no RTP un kuriem ir sava struktūra un pārskatu sistēma.

A.2. PASĀKUMI⁽¹³⁾

Ikgada kompensācijas maksājumi

- (19) Ikgada kompensācijas maksājumi RTP veido galveno RTP kompensēšanas mehānismu par tās sabiedrisko pakalpojumu saistībām. Laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam RTP saņēma ikgada kompensācijas maksājumus 66 495 miljonu portugāļu eskudo (PTE) (aptuveni 332 miljoni EUR)⁽¹⁴⁾ apmērā, lai segtu savas sabiedrisko pakalpojumu saistību izmaksas. Ikgada kompensācijas maksājumu juridiskais pamats ir Likuma Nr. 21/92 5. pants⁽¹⁵⁾.
- (20) 1. tabulā ir redzams RTP piešķirto ikgada kompensācijas maksājumu sadalījums laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam, kuru aptver pašreizējais lēmums.

1. tabula

Ikgada kompensācijas maksājumi laika posmā 1992.–1998. gads

(miljonos PTE un EUR)

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
6 200	7 100	7 145	7 200	14 500	10 350	14 000
EUR 26,9 (*)	EUR 35,4	EUR 35,6	EUR 35,9	EUR 72,3	EUR 51,6	EUR 69,8

(*) Komisijas 2006. gada 4. jūlija lēmumā valsts atbalsta lietā NN 31/06 (ex-CP 164/01, CP 60/03 un CP114/04) – Portugāles finanšu atbalsts Portugāles sabiedriskās raidorganizācijas RTP uzkrātā parāda pārstrukturēšanai – 25. zemsvītras piezīmē Komisija paskaidroja, ka kompensācijas summai sākotnējā lēmumā lietā C 85/01 vajadzēja būt 26,9 miljoni EUR, nevis 30,9 miljoni EUR, kā sākotnēji noteikts lēmumā C 85/01. Tā kā skaitlis 26,9 miljoni EUR tika uzskatīts par pareizu summu lēmumā NN 31/06, tas jāizmanto arī šajā lēmumā.

Avots: Ministru padomes rezolūcija

Atbrīvošana no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas

- (21) Laikā, kad RTP tika pārveidota par akciju sabiedrību, Portugāles likumu par sabiedrību reģistrēšanu var raksturot šādi: Portugāles Uzņēmumu kodeksa (*Código das Sociedades Comerciais*) 7. panta 1. punkta redakcija, kas bija spēkā RTP pārveidošanas laikā, noteica, ka tirzniecības uzņēmuma statūti (*contrato de sociedade*) ir jānoformē oficiāli ar notariālu aktu.

⁽¹³⁾ Šajā lēmumā nav ietverts sīkākš to pasākumu apraksts, kurus Tiesa neatcēla lietā T-442/2003. Skatīt šā lēmuma 11. apsvērumu.

⁽¹⁴⁾ EUR 1 = PTE 200 482, fiksēta maiņas likme laikā, kad Portugāle pieņēma euro (OV L 359, 31.12.1998., 1. lpp.).

⁽¹⁵⁾ Saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 5. pantu "Sabiedrisko pakalpojumu saistību, kas ir uzticētas RTP SA (...), izpilde piešķir šim uzņēmumam tiesības uz kompensācijas maksājumu tādā apmērā, kāds atbilst sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanas faktiskajām izmaksām, kuras ir nosakāmas, balstoties uz objektīvi skaitliski nosakāmu kritēriju un saskaņā ar drošas vadības principu."

Uzņēmumu kodeksa 18. panta 5. punkts noteica, ka akts, ar ko tiek izveidota akciju sabiedrība, pēc tam, kad uzņēmums ir izveidots atbilstīgā tiesiskā veidā, ir jāreģistrē komercreģistrā. Reģistrēšana bija obligāta saskaņā ar Komercreģistra kodeksa (*Código do Registo Comercial*) 15. panta 1. punktu un 3. panta a) apakšpunktu un Uzņēmumu kodeksa 166. pantu.

Saskaņā ar Komercreģistra kodeksa 70. panta 1. punkta a) apakšpunkta redakciju, kas bija spēkā tajā laikā, akts, ar ko izveido akciju sabiedrību, bija jāpublicē *Diário da República* (skatīt 70. panta 2. punktu) ⁽¹⁶⁾. Publicēšana *ex officio* bija jāveic reģistratoram par ieinteresētās personas līdzekļiem (skatīt Komercreģistra kodeksa 71. panta 1. punktu).

- (22) Pēc uzņēmuma pārveidošanas par akciju sabiedrību 1992. gadā RTP tika atbrīvota no notāra un reģistrācijas nodevas maksāšanas saistībā ar RTP tiesisko pārveidi no valsts uzņēmuma par akciju sabiedrību. Atbrīvojumu vērtība bija 33 miljoni PTE (aptuveni EUR 164 000). Saskaņā ar Portugāles likumiem visām juridiskām personām parasti ir jāmaksā nodeva, kas tiek iekasēta par uzņēmuma izveidi un grozījumiem uzņēmuma statūtos vai par jebkurām citām būtiskām izmaiņām uzņēmumā.

- (23) Atbrīvojuma no reģistrācijas nodevas juridiskais pamats ir Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punkts, kas nosaka, ka:

“RTP SA (...) statūti līdz ar šo ir apstiprināti; nav nepieciešamības tos pārveidot par aktu, bet tie ir automātiski jāreģistrē, neapliekot ar nodokļiem un izdevumiem, pamatojoties uz “Republikas Laikrakstu” (*Diário de República*), kurā tie ir publicēti.”

- (24) Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punkts ir atvasināts no 1988. gada 20. jūlija Likuma Nr. 84/88 par valsts uzņēmumu pārveidošanu par akciju sabiedrībām piemērošanas. Likuma Nr. 84/88 1. pants nosaka, ka valsts uzņēmumus, pat ja tie tiek nacionalizēti, var pārveidot par akciju sabiedrībām, izmantojot dekrētlīkumu. Tas nosaka:

“Izmantojot dekrētlīkumu, valsts uzņēmumus [...] saskaņā ar Konstitūciju un šo likumu var pārveidot par akciju sabiedrībām, kas pilnībā vai lielākoties pieder valsts iestādēm.”

- (25) Likuma Nr. 84/88 par valsts uzņēmumu pārveidošanu par akciju sabiedrībām 3. panta 2. punkts arī nosaka, ka ar šādu dekrētlīkumu tiek apstiprināti akciju sabiedrības statūti. Atbilstīgi Likuma Nr. 84/88 3. panta 3. punktam šāds dekrētlīkums ir pietiekams dokuments, lai tiktu izpildītas reģistrācijas prasības ⁽¹⁷⁾.

- (26) Saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu RTP tika atbrīvota no citām reģistrācijas nodevām, kuras ir

tieši saistītas ar uzņēmuma tiesiskā statusa izmaiņām. 11. panta 2. punkts ir šāds:

“Visi reģistrācijas pieteikumi, reģistrācijas un paziņošanas akti visās reģistrācijas iestādēs, valsts pārvaldes iestādēs un institūcijās, jo īpaši valsts juridisko personu reģistrā, ķīlu reģistrā un transportlīdzekļu reģistrācijas departamentā ir jāreģistrē uz vienkārša lūguma pamata, kuru parakstījuši divi uzņēmuma valdes locekļi, un par to nav jāmaksā nodevas un maksas.”

- (27) Saskaņā ar Portugāles apgalvojumu 11. panta 2. punkta nosacījums tika atvasināts no Dekrētlīkuma Nr. 404/90 ⁽¹⁸⁾ piemērošanas un tas apstiprina vispārējās piemērošanas nosacījuma attiecināmību uz RTP. Saskaņā ar šā likuma 1. pantu uzņēmumiem, kuri līdz 1993. gada 31. decembrim veica sadarbības vai koncentrācijas darbības, varēja piešķirt atbrīvojumu no nodokļa, kas jāmaksā par tādu pamatlīdzekļu nodošanu, kas nepieciešami koncentrācijai vai sadarbībai. Šā likuma 1. pants arī paredzēja atbrīvojumu no atlīdzības un citām ar likumu noteiktām nodevām, kas būtu maksājamas par šādu darbību veikšanu.

- (28) Portugāle norādīja, ka RTP pēc pārveidošanas par akciju sabiedrību vairākos gadījumos iepriekš ir maksājusi notāra un reģistrācijas nodevu saistībā ar dažām kapitāla palielināšanas un citām operācijām ⁽¹⁹⁾.

Grafika maiņa attiecībā uz parāda nomaksu sociālā nodrošinājuma shēmai un nokavētā maksājuma soda procentu atlaide

- (29) Laika posmā no 1983. līdz 1989. gadam RTP uzkrāja parādu sociālā nodrošinājuma shēmai 2 189 miljonu PTE apmērā, kas radās, neveicot sociālā nodrošinājuma iemaksas. Šā parāda pamatā ir strīds starp RTP un Sociālā nodrošinājuma pārvaldi par sociālā nodrošinājuma atskaitījumu par virsstundām un mākslinieku honorāru interpretāciju.

- (30) Sociālā nodrošinājuma pārvaldes interpretāciju nosaka 1983. gada 12. februāra Īstenošanas dekrētlīkuma Nr. 12/83 2. panta e) apakšpunkts. Lai izvairītos no tiesvedības, abas puses panāca vienošanos, saskaņā ar ko Sociālā nodrošinājuma pārvalde atsauks prasību par nokavētā maksājuma soda procentiem un pieņems mainītu parāda nomaksas grafiku. Pēc strīda atrisināšanas procedūras Īstenošanas dekrētlīkums nav ticis atsaukts.

- (31) Ar Finanšu ministrijas un Sociālā nodrošinājuma ministrijas kopīgo 1993. gada 6. maija dekrētlīkumu oficiāli tika apstiprināta parāda grafika pārdale 120 ikmēneša iemaksās un atsaukts līgumsods un soda procenti 1 206 miljonu PTE (6 miljonu EUR) apmērā.

⁽¹⁶⁾ Šis nosacījums tagad ir grozīts un paredz publicēšanu sabiedrībai pieejamā tīmekļa vietnē.

⁽¹⁷⁾ 1988. gada 20. jūlija Likuma Nr. 84/88 3. panta 2. punkts un 3. punkts

⁽¹⁸⁾ 1990. gada 21. decembra Dekrētlīkums Nr. 404/90.

⁽¹⁹⁾ Portugāles 2010. gada 8. jūnijā iesniegtā informācija, 248. punkts un turpmākie punkti.

- (32) Nosacījumi, lai apstiprinātu izņēmuma pasākumus RTP parādu nokārtošanai pret sociālā nodrošinājuma shēmu, ir noteikti Dekrētikumā Nr. 411/91. Šā dekrētikuma 2. panta 1. punkts nosaka, ka apstiprinājums ir jāpieņem, lai nodrošinātu parādnieka dzīvotspēju, un saskaņā ar pasākumiem, kas cita starpā var tikt piemēroti, pamatojoties uz dekrētikuma 2. panta d) apakšpunktā noteikto, ka parādā esoši uzņēmumi "ir nodarbinātības, strādnieku pašpārvaldes vai valsts iekaušanās sfērā".

Ikgada kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam

- (33) Laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam Portugāle katru gadu palielināja RTP kapitālu. Tabulā ir redzams pārskats par dažādiem kapitāla palielinājumiem, kas sasniedz 46 800 miljonus PTE (233 miljonus EUR).

2. tabula

RTP akciju kapitāla palielinājums 1994.–1997. gadā

(miljoni PTE)				
Gads	1994	1995	1996	1997
Akciju kapitāla palielinājums	10 000	12 800	10 000	14 000
Akciju kapitāls uz 31. decembri	22 708	35 508	45 508	59 508

Avots: RTP balance

- (34) Sabiedrisko pakalpojumu līgumi, kurus Portugāle noslēdza ar RTP, nodrošina valstij dalību RTP veiktajos ieguldījumos, vēlams, kapitāla palielinājumu veidā ⁽²⁰⁾.

Aizņēmums 1998. gadā

- (35) 1998. gada decembrī starp Valsts parāda stabilizācijas fondu (*Fundo de Regularização da Dívida Pública*) un RTP tika noslēgts līgums par subordinētu aizdevumu, ko Valsts parāda stabilizācijas fonds izsniedza RTP, un ar

to noteica nosacījumus aizņēmumam 20 000 miljonu PTE (99,8 miljonu EUR) apmērā RTP kapitāla palielināšanai.

- (36) Valsts parāda stabilizācijas fondu vada Valsts parāda vadības institūts (*Instituto de Gestão de Crédito Público*), kas atbild par Portugāles valsts parāda pārvaldību un centrālās aizņēmuma programmas īstenošanu saskaņā ar Valsts parāda likumu ⁽²¹⁾ un Portugāles valdības noteiktajām pamatnostādnēm. Institūts darbojas Portugāles Finanšu ministrijas pakļautībā un uzraudzībā ⁽²²⁾.

- (37) No dienas, kad RTP ir pieejamas šīs summas, par aizņēmumu ir jāmaksā ikgada procentu maksājumi pēc 12 mēnešu *Lisbor* likmes, kas tiek aprēķināta katra perioda pirmajā dienā plus 20 bāzes punkti ⁽²³⁾.

- (38) Saskaņā ar līgumu aizņēmums ir jāatmaksā 2003. gada 31. decembrī, bet, abpusēji vienojoties, atmaksas termiņu var pagarināt vēl uz viena vai divu gadu periodu. RTP nemaksā aizņēmuma procentus, jo līgumā ir paredzēts, ka procenti, kas ir maksājami par pirmajiem četriem ikgada maksājumiem, ir kapitalizējami ⁽²⁴⁾.

- (39) Līgums, ko 1998. gada decembrī noslēdza Valsts parāda stabilizācijas fonds un RTP, ir noformēts saskaņā ar pamatnostādnēm, kas 1998. gada 17. decembrī ir noteiktas kopējā Plašsaziņas līdzekļu, Valsts kases un finanšu valsts sekretāru rezolūcijā.

B. RTP FINANŠU STĀVOKLIS

- (40) Kā redzams tabulā turpmāk, Komisijas veiktās izmeklēšanas periodā RTP darbojusies ar zaudējumiem. 1996. gadā RTP finanšu stāvoklis pasliktinājās līdz tādai pakāpei, ka tās neto kapitāls bija negatīvs.

3. tabula

RTP ekonomiskie un finanšu dati 1993.–1998. gadā

(miljoni PTE)						
	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Neto peļņa (zaudējumi)	(7 883)	(19 558)	(26 581)	(18 512)	(32 223)	(25 039)
Neto kapitāls	1 557	8 071	4 269	(4 274)	(20 586)	(50 827)
Aktīvi	39 418	42 262	56 078	67 654	62 340	83 843
Finanšu parādi (*)	22 402	26 855	30 258	44 922	44 885	92 775

(*) Īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa parādi kredītiestādēm un obligācijās.

Avots: RTP finanšu pārskati

⁽²⁰⁾ 14. klauzula Vecajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā (1993. gada 17. marts) un 21. klauzula Jaunajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā (1996. gada 31. decembris), ko Portugāles valsts noslēdza ar RTP, skatīt 26. zemsvītras piezīmi.

⁽²¹⁾ Likums Nr. 7/98.

⁽²²⁾ Dekrētikuma Nr. 160/96 1. pants.

⁽²³⁾ 1999. gadā tika piemērota 3,54 % likme, 2000. gadā – 4,14 %, 2001. gadā – 5,05 %, 2002. gadā – 3,62 %, un 2003. gadā – 2,95 % likme.

⁽²⁴⁾ Grozītā aizņēmuma līguma 5. pants.

C. RTP SABIEDRISKO PAKALPOJUMU SAISTĪBAS
1992.–1998. GADĀ

- (41) RTP ir pienākums nodrošināt sabiedrisko televīziju. Dažādi likumi nosaka šā pakalpojuma definīciju, piešķiršanu un finansējumu.
- (42) Likuma Nr. 58/90 jomā ir televīzijas apraides darbības, un tas paredz nosacījumus privātajām raidorganizācijām un valsts saistības attiecībā uz sabiedriskās televīzijas apraides nodrošināšanu⁽²⁵⁾. Attiecībā uz RTP statūtiem Likums Nr. 21/92 definē galvenās sabiedrisko pakalpojumu saistības un šo pakalpojumu finansējumu.
- (43) Divi sabiedrisko pakalpojumu līgumi, kurus parakstīja RTP un Portugāles valsts 1993. un 1996. gadā, sīki raksturo sabiedrisko pakalpojumu un to finansējumu (turpmāk vai nu "Vecais sabiedrisko pakalpojumu līgums", vai "Jaunais sabiedrisko pakalpojumu līgums" vai "sabiedrisko pakalpojumu līgumi", ja runa ir par abiem līgumiem)⁽²⁶⁾.

Definīcija

- (44) Likuma Nr. 21/92 4. pants nosaka, ka koncesijas līgums tiek noslēgts starp Portugāli un RTP, un konkretizē galvenās sabiedrisko pakalpojumu saistības, kuras ir jāīsteno saskaņā ar šo līgumu. Šā likuma 4. panta 2. punkts nosaka vispārējos principus, kuri RTP ir jāievēro, veicot savas darbības kā koncesionāram⁽²⁷⁾, savukārt 4. panta 3. punkts nosaka sabiedriskās televīzijas apraides pakalpojuma saistības⁽²⁸⁾.

⁽²⁵⁾ 1990. gada 7. septembra Likums Nr. 58/90 par televīzijas apraides darbību.

⁽²⁶⁾ 1993. gada 17. martā starp Portugāli un RTP tika noslēgts sabiedrisko pakalpojumu līgums (Vecais sabiedrisko pakalpojumu līgums). 1996. gada 31. decembrī to aizstāja ar Jauno sabiedrisko pakalpojumu līgumu.

⁽²⁷⁾ RTP ir: a) jāievēro brīvības, neatkarības, nediskriminācijas un nekoncentrācijas principi; b) jānodrošina neatkarība no valsts varas iestādēm; c) jāpieņem kvalitātes programmas un dažādas prasības sabiedrības interesēs.

⁽²⁸⁾ RTP ir: a) un c) jāatbalsta iedzīvotāju informēšana un izglītošana; b) jānodrošina ziņu reportāžas; d)–h) jānodrošina apraides laiks oficiāliem ziņojumiem, reliģiskiem notikumiem, politiskajām partijām, tirdzniecības savienībām, valdībai un valsts pārvaldei; i) jāraida divas vispārējas programmas, viena no tām aptver Madeiras un Azoru salu autonomos apgabalus; j) un m) jāraida izglītojoši, apmācību, sporta un kultūras raidījumi; l) jāatbalsta un jāveicina kino; n) jā saglabā audiovizuālās kartotēkas; o) jāapmainās ar raidījumiem un informāciju ar Madeiru un Azoru salām; p) jāveido un jāraida raidījumi ārpus Portugāles esošajām portugāļu kopienām; q) jāsadarbjas ar valstīm, kurās runā portugāļu valodā; s) jāzūtur kontakti ar citām Eiropas sabiedriskajām raidorganizācijām; t) jānodrošina, ka televīzijas apraide ir saskaņā ar kompetentu starptautisko iestāžu noteiktajām vadlīnijām.

- (45) Sabiedrisko pakalpojumu līgumi apstiprina RTP sabiedrisko pakalpojumu saistības. Pirmkārt, RTP ir uzlikta vispārējās saistības un tās saistības, kas attiecas uz raidījumu saturu⁽²⁹⁾. RTP ir jānodrošina sabiedriskās televīzijas pakalpojums, kura ietvaros RTP raida divus kanālus un nodrošina Portugāles sauszemes iedzīvotājus ar vispārējām reportāžām. Pirmais kanāls ir vispārīgāks, un tam ir jāpiedāvā vispārīgāka raidījumu programma. Otrajam kanālam ir jābūt vērstam uz specifiskāku auditoriju un jānodrošina izglītojoši, kultūras un zinātniski raidījumi. Viens no kanāliem aptver Azoru salu un Madeiras autonomos apgabalus.

- (46) Otrkārt, sabiedrisko pakalpojumu līgumi paredz RTP īpašas saistības attiecībā uz raidījumu programmas izveidi⁽³⁰⁾. Ir noteikti standarti attiecībā uz raidījumu kvalitāti (piemēram, plurālisms, objektīva informācija utt.) un raidījumu saturu (jauna beletristika, sports, bērni, portugāļu kultūra, vietējās ziņas, izklaide). RTP ir arī jāparedz raidlaiks īpašiem vienumiem, lai atbalstītu kino un citus audiovizuālās produkcijas veidus, lai sekmētu izglītojošu un mācību raidījumu izveidi, lai apmainītos ar raidījumiem ar Azoru salu un Madeiras autonomajiem apgabaliem un lai sekmētu sadarbību ar citām Eiropas Savienības sabiedriskajām televīzijām. Turklāt tai ir īpašas programmas izveides saistības attiecībā uz starptautisko sadarbību. Piemēram, tai ir jāveido raidījumi, kā arī jāraida tie ārpus Portugāles esošajām portugāļu kopienām, portugāļu valodā runājošajām valstīm Āfrikā un Makao. Tai ir jānodrošina RTP Madeira un RTP Açores pastāvēšana, kā arī jāzūtur savi programmu izveides centri un delegācijas ārzemēs.

- (47) Treškārt, sabiedrisko pakalpojumu līgumi uzliek RTP īpašas saistības. Piemēram, RTP ir jāzūtur audiovizuālie arhīvi, jāievieš savā aprīkojumā un darbībās tehnoloģiskas inovācijas, jāatbalsta S. Karlosa Nacionālais teātris un jānodrošina citi pakalpojumi, kas tiks īpaši norādīti.

Piešķiršana

- (48) Ar Likuma Nr. 58/90 5. pantu RTP tiek piešķirta sabiedriskās apraides koncesija uz 15 gadiem, to var atjaunot vēl uz 15 gadiem, un tā aptver pirmajam un otrajam kanālam atbilstošas frekvences. Likuma Nr. 21/92 4. pants nosaka, ka RTP ir sabiedriskās televīzijas apraides

⁽²⁹⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 4. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 4. un 5. klauzula.

⁽³⁰⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 5.–8. un 10. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 6.–13. klauzula.

koncesionārs. Sabiedrisko pakalpojumu līgumu 1. klauzulas a) apakšpunkts apstiprina, ka RTP ir sabiedriskās televīzijas pakalpojuma nodrošinātājs⁽³¹⁾.

Kontrole

- (49) Sabiedrisko pakalpojumu līgumi⁽³²⁾ paredz izveidot Sabiedriskās domas padomi (*Conselho de Opinião*), kuras sastāvā ir dažādu Sabiedriskās domas padomes nodaļu pārstāvji, kas var iesaistīties, lai novērtētu, vai RTP izpilda vispārējās un specifiskās sabiedriskās televīzijas apraides saistības.
- (50) RTP ir jāiesniedz finanšu ministram nākamā gada sabiedrisko pakalpojumu darbības plāns un budžets sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma izpildei (*Plano de Actividades e Orçamento do Serviço Público*) ar RTP Revidentu padomes un Sabiedriskās domas padomes izdotajiem atzinumiem. Turklāt tai jāiesniedz ziņojums par sabiedrisko pakalpojumu iepriekšējā gada saistībām (*Relatório sobre o Cumprimento das Obrigações do Serviço Público*, ("sabiedrisko pakalpojumu ziņojums")) ar klātpievienotu RTP Revidentu padomes ziņojumu⁽³³⁾.
- (51) Finanšu ministram un valdības locekļiem, kas ir atbildīgi par plašsaziņas līdzekļu jautājumiem, ir jāpārbauda atbilstība sabiedrisko pakalpojumu līgumiem. Finanšu ģenerālinspektoram ir jāpārbauda finanšu plāns. Turklāt sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu ikgadējo revīziju jāveic specializētam ārējam revidentam⁽³⁴⁾.
- (52) Jaunais sabiedrisko pakalpojumu līgums paredz arī sankcijas (līgumsodu, apķīlāšanu, izpirkšanu vai līguma izbeigšanu), kuras Portugāle var uzlikt līguma laušanas gadījumā.
- (53) Laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam neatkarīgs revidents veica ārējas revīzijas par visiem RTP gada pārskatiem.
- (54) RTP ir arī iesniegusi sabiedrisko pakalpojumu ziņojumus par visiem gadiem, izņemot sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu par 1992. gadu, jo pienākums veikt ārēju revīziju pirmoreiz tika norādīts 1993. gada Vecajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā. Portugāle apgalvo, ka par laika posmu no 1995. līdz 1998. gadam juridiski neatkarīgs revidents sniedza labvēlīgu un autonomu atzinumu par sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem⁽³⁵⁾. Portugāle

arī apgalvo, ka visiem sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem šajā periodā tika pievienots RTP Revidentu padomes atzinums un finanšu ģenerālinspektora (*Inspecção-Geral de Finanças*) revīzijas atzinums, turklāt pēdējais ir no RTP neatkarīgs.

Situāciju attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu ārējo revīziju var raksturot šādi:

- (55) 1993. un 1994. gada sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos bija ietverti atbilstības paziņojumi, saskaņā ar kuriem RTP bija izpildījusi sabiedrisko pakalpojumu saistības, bet šie bija tikai RTP vadības paziņojumi.
- (56) Sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos par 1995., 1996., 1997. un 1998. gadu bija ietverti atbilstības paziņojumi, kurus izsniedzis ārējs revidents, kas ir neatkarīgs no uzņēmuma, – *Maia, Mesquita & Associados* – (*Revisor Oficial das Contas*) – par to, ka šajā revīzijā nav atklāta nekāda informācija, kas būtiski ietekmētu šajos ziņojumos par šiem gadiem ietverto kompensācijas maksājumu aprēķinu RTP labā.
- (57) 2010. gadā Portugāle Komisijai iesniedza pilnīgākus sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu ārējās revīzijas ziņojumus par laika posmu no 1992. līdz 1997. gadam. Sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu ārējo revīziju par šo periodu organizēja nacionālais plašsaziņas līdzekļu regulators, *Entidade Reguladora para a Comunicação Social* (ERC). Par šo periodu to veica *Pedro Roque SROC*, ārējs revidents, kas ir neatkarīgs no RTP⁽³⁶⁾. Portugāle iesniedza arī kopsavilkuma ziņojumu par visu gadu revīzijas rezultātiem.
- Ārēja revīzija tika veikta jau sabiedrisko pakalpojumu ziņojumam par 1998. gadu. Ārējo revīziju par 1998. gadu veica ārējs revidents *BDO Binder* ("BDO Binder ziņojums")⁽³⁷⁾.

- (58) 1992.–1997. gada revīziju uzdevums katru gadu bija izvērtēt, vai RTP ir izpildījusi saistības, kas noteiktas tajā laikā spēkā esošajos sabiedrisko pakalpojumu līgumos, un vai pastāv atbilstība starp sabiedrisko pakalpojumu izmaksām un kompensācijas maksājumiem. Ārējās revīzijās tika uzskaitītas sabiedrisko pakalpojumu saistības, kas paredzētas sabiedrisko pakalpojumu līgumos,

⁽³¹⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 1. klauzula paredz, ka šā līguma mērķis ir paredzēt noteikumus, saskaņā ar kuriem RTP nodrošinātu sabiedriskās televīzijas apraidi. Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 1. klauzula paredz, ka RTP ir vienīgais sabiedriskās apraides nodrošinātājs Likuma Nr. 58/90 5. panta un Likuma Nr. 21/92 4. panta nozīmē.

⁽³²⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 9. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 23. klauzula.

⁽³³⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 15., 16., 18. un 19. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 18. un 25. klauzula.

⁽³⁴⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 19. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 25. klauzula, un Līguma Nr. 31-A/98 47. panta 2. punkts.

⁽³⁵⁾ Portugāles 2010. gada 8. jūnija vēstules 53. un 54. punkts. Skatīt arī 2009. gada 7. septembra vēstules 108. punktu.

⁽³⁶⁾ Pilns revidenta nosaukums ir: "*Pedro Roque SROC, Revisores Oficiais das Contas, inscrita na Lista das SROC/s com no 125*", Lisabona. Tas ir ar likumu noteikts revidents, kas reģistrēts Portugāles revidentu oficiālajā sarakstā, kas nozīmē, ka revidentam ir jārikojas saskaņā ar konkrētiem revīzijas standartiem un jāsniedz neatkarīgs revīzijas ziņojums.

⁽³⁷⁾ *BDO Binder & Co. Auditoria, Impostos e Consultoria*, Lisabona, Portugāle.

tika ņemti vērā dažādie likumi, kas regulē RTP sabiedrisko pakalpojumu saistības (piemēram, 1990. gada 7. septembra Televīzijas likums Nr. 58/90), kā arī sabiedrisko pakalpojumu darbības plāns un budžets (*Plano de Actividades e Orçamento do Serviço Público*), un sabiedrisko pakalpojumu ziņojumi. Ārējās revīzijās tika pārbaudīts, vai tiek ievērotas sabiedrisko pakalpojumu saistības. Ziņojumos tika salīdzināti Portugāles veiktie kompensācijas maksājumi ar izmaksām, kas norādītas sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos.

- (59) Par visiem gadiem, kas tika pārbaudīti, t. i., 1992.–1997. gadu, revīzija secināja, ka RTP būtībā ir izpildījusi galvenās apraides saistības. Revīzijās tika arī norādīts, ka “attiecībā uz atbilstību starp veiktajiem sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem un “reālo un faktisko izmaksu” kompensāciju, nepastāv būtiska kropļošana, kas ietekmētu atbilstību tajā laikā spēkā esošajiem tiesību aktiem”. Kopsavilkuma ziņojumā par visiem gadiem norādīts, ka Portugāles kompensācijas maksājums bija mazāks nekā summas, kas norādītas katrā sabiedrisko pakalpojumu ziņojumā. Revīzijas ziņojumi ir publicēti ERC tīmekļa vietnē⁽³⁸⁾. Tieši tāpat BDO Binder ziņojums nenorāda uz jebkādu pārmērīgu kompensāciju par sniegtajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem.

Finansējums

- (60) Ar Likuma Nr. 21/92 5. pantu RTP piešķirtas tiesības saņemt kompensāciju par tās sabiedrisko pakalpojumu saistībām. Šīs tiesības ir apstiprinātas sabiedrisko pakalpojumu līgumos.
- (61) Papildus ikgada kompensāciju maksājumu sistēmai (skatīt 19. apsvērumu iepriekš) sabiedrisko pakalpojumu līgumi nodrošina Portugāles finansējumu turpmāk uzskaitītajam:
- maksājumiem par īpašiem pakalpojumiem saskaņā ar nolīgumiem, lai nodrošinātu pakalpojumus, par kuriem valsts pārvalde un RTP ir vienojušās vai vienošies⁽³⁹⁾;
 - valsts dalībai visos RTP veiktajos ieguldījumos, jo īpaši tajos, kas ir paredzēti infrastruktūrām, kuras ir nepieciešamas televīzijas raidījumu izveides un apraides centru ekspluatācijai Azoru salu autonomajos reģionos un Madeirā, audiovizuālajiem arhīviem, RTP starptautiskajām apraidēm un citiem RTP veicamajiem tehnoloģiskajiem ieguldījumiem⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁸⁾ <http://www.erc.pt/pt/estudos-e-publicacoes/auditorias-ao-servico-publico-de-radio-e-televisao>.

⁽³⁹⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 13. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 20. klauzula.

⁽⁴⁰⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 14. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 21. klauzula.

- (62) Lai noteiktu sabiedrisko pakalpojumu saistību izmaksas un ieņēmumus, kas tiek noteikti kā kompensācijas maksājumi, RTP piemēro analītisku grāmatvedības sistēmu. Sabiedrisko pakalpojumu līgumos konkretizēti tie kritēriji, pēc kuriem aprēķina attaisnotās izmaksas, par kurām ir tiesības saņemt kompensāciju par visām sabiedrisko pakalpojumu saistībām⁽⁴¹⁾.

- (63) Pamatojoties uz iepriekšējā apsvērumā minēto analītisko grāmatvedības sistēmu, RTP sadala izmaksas un ieņēmumus (piemēram, personālam un aprīkojumam), lai segtu noteiktu darbību skaitu (piemēram, raidījuma izveides vadībai, tiešajām un netiešajām raidījuma izmaksām, izplatīšanas izmaksām, raidījumu izlaišanas izmaksām, reklamēšanas izmaksām un pieskaitāmajiem izdevumiem).

- (64) Dažādu darbību tiešās izmaksas ir sadalītas starp dažādām izmaksu pozīcijām (piemēram, RTP 1, RTP 2, RTPi un RTP África). Netiešās izmaksas tiek sadalītas izmaksu pozīcijām, pamatojoties uz konsekvēntiem analītiskiem kritērijiem (piemēram, apraides stundu skaits)⁽⁴²⁾.

- (65) Analītiskajai grāmatvedības sistēmai ir šādas iezīmes:

- saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu līgumiem var tikt atmaksātas tikai pamatdarbības neto izmaksas pēc sabiedrisko pakalpojumu līgumos raksturotās metodes. Finansiālās izmaksas, ārkārtas izdevumi un uzkrājumi, kas nav tieši saistīti ar darbību, netiek iekļauti kompensācijā⁽⁴³⁾;
- lai aprēķinātu neto atmaksājamās pamatdarbības izmaksas, RTP ir jāatšķir pamatdarbības ieņēmumi, kas izriet no visām sabiedrisko pakalpojumu saistībām;
- saskaņā ar Veco sabiedrisko pakalpojumu līgumu kompensāciju nemaksā par vispārējām sabiedrisko pakalpojumu saistībām, kas paredz apkalpot RTP 1 un RTP 2 un aptvert autonomos apgabalus ar vienu no kanāliem⁽⁴⁴⁾;

⁽⁴¹⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 12. klauzulā sīki noteikts, kuras izmaksas var tikt kompensētas un kā tās ir aprēķināmas: izmaksu seguma atšķirība (starpība starp izmaksām, kas rodas RTP 1. kanālam, un izmaksām, kas rodas lielākajam privātās televīzijas uzņēmumam), pamatdarbības deficīts autonomajos apgabalos, deficīts, uzturot audiovizuālo bibliotēku, RTP-International pamatdarbības izmaksas, izmaksas, kas rodas, ekspluatējot struktūru sadarbībai ar Āfrikas valstīm, kurās runā portugāļu valodā (PALOP), izmaksas par raidlaika piešķiršanu noteiktiem vienumiem, delegāciju korespondentu izmaksas un S. Karlosa Nacionālā teātra fonda izmaksas. Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 15. klauzulā sīki noteikts, kuras izmaksas var tikt kompensētas un kā tās ir aprēķināmas. Pozīcijas, kas tiek segtas: 1) RTP 1 un RTP 2 pamatdarbības izmaksas, 2) īpašie pakalpojumi, kas ir minēti klauzulā 7. panta a)–l) apakšpunktā, un 3) izmaksu seguma atšķirība.

⁽⁴²⁾ Informācija, ko sniedza Portugāle 1999. gada 31. marta vēstulē.

⁽⁴³⁾ Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 14. klauzulas 2. punkts.

⁽⁴⁴⁾ Izņemot izmaksas, kas ir saistītas ar izmaksu seguma atšķirību.

- d) saskaņā ar Jauno sabiedrisko pakalpojumu līgumu RTP 1 un RTP 2 pamatdarbības izmaksas var kompensēt, bet gadījumā, ja RTP 1 un RTP 2 faktiskās pamatdarbības neto izmaksas pārsniedz plānotās izmaksas, papildu kompensācija nepienākas ⁽⁴⁵⁾.
- (66) RTP ziņo par sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksām ikgadējā ziņojumā par sabiedriskajiem pakalpojumiem saskaņā ar 60.–65. apsvērumā minēto izmaksu aprēķināšanas metodi. Tabulā redzams izmaksu apskats par visām sabiedrisko pakalpojumu darbībām, par kurām RTP ir tiesības saņemt kompensācijas maksājumus.

4. tabula

Sabiedrisko pakalpojumu neto paziņotās un atmaksājamās izmaksas

(miljoni PTE)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Teleteksts						112,9	86,8
RTP International pamatdarbība	882,3	1 517,4	1 826,9	1 890,8	2 059,6	3 999,1	3 712,9
RTP África	—	—	—	—		654,7	1 332,0
RTP 1 tiešā apraide uz Azoru salām un uz Madeiru	—	—	—	—	—	76,8	295,4
Audiovizuālie arhīvi	509,1	241,6	402,7	492,7	184,9	909,4	672,1
Sadarbība ar Āfrikas valstīm, kurās runā portugāļu valodā	186,9	128,4	172,2	148,6	144,9	202,4	200,3
Izmaksu seguma atšķirība	406,7	1 312,8	1 314,2	1 050,3	1 050,0	622,6	208,6
Delegācijas/korespondenti	797,8	658,2	681,1	642,7	583,2	457,2	211,0
S. Karlosa Nacionālā teātra fonds		50,0	55,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Kino sekmēšana		215,0	95,0	27,5	156,5	391,1	352,8
Autonomo apgabalu centru pamatdarbība	3 453,4	3 486,0	3 685,9	3 696,1	3 846,6	3 459,2	2 855,2
Apraide īpašu vienumu vajadzībām	482,0	350,6	151,1	94,6	80,8		
Sport TV (*)							– 440,0
RTP 1 pamatdarbības neto izmaksas						16 946,1	11 916,6
RTP 2 pamatdarbības neto izmaksas					9 050,6	10 080,6	8 637,6
Kopējās pamatdarbības neto izmaksas	6 718,2	7 960,0	8 384,1	8 103,3	17 217,1	37 972,1	30 101,3

(*) Lai gan Sport TV nav sabiedrisko pakalpojumu darbība, par kuru piemēro kompensāciju, RTP samazināja Sport TV peļņu, izmantojot sabiedrisko pakalpojumu izmaksas. Tā pamatā ir 1998. gada 14. jūlija Likuma Nr. 31-A/98 47. panta 3. punkts, kas nosaka, ka peļņa, ko RTP iegūst no dalības citos kanālos, ir jāizmanto sabiedrisko pakalpojumu iniciatīvu finansēšanai.

Avots: Portugāles iestādes un ziņojumi par sabiedriskajiem pakalpojumiem

- (67) Nākamajā tabulā sniegts pārskats par RTP ieguldījumiem sabiedrisko pakalpojumu darbību aprīkojumā. Tajā ir redzami gan reālie ieguldījumi sabiedrisko pakalpojuma darbībās, kā atspoguļots gada finanšu pārskatos, gan arī ieguldījumi, par kuriem ir ziņots sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos. Reālie ieguldījumi sabiedrisko pakalpojumu darbībās ir lielāki nekā ieguldījumi, par kuriem ir ziņots sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos.

5. tabula

Ieguldījumi sabiedrisko pakalpojumu darbībās

(miljoni PTE)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Kopā
Finanšu pārskati	2 632,6	2 102,0	2 763,9	992,7	1 480,4	4 037,4	6 054,2	20 063,2
Sabiedrisko pakalpojumu ziņojumi	2 327,3	98,0	1 975,1	154,4	28,1	4 037,4	6 127,8	14 748,1
Starpība	305,3	2 004,0	788,8	838,3	1 452,3	0	– 73,6	5 315,1

Avots: RTP finanšu pārskati un sabiedrisko pakalpojumu ziņojumi

⁽⁴⁵⁾ Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 19. klauzulas 1. un 3. punkts. Jaunais sabiedrisko pakalpojumu līgums nosaka, ka RTP 2 pamatdarbības izmaksas var kompensēt ar atpakaļejošu spēku no 1996. gada 1. janvāra.

Pasākumu mērķis

- (68) Īpašo pasākumu mērķis ir kompensēt RTP uzliktās sabiedrisko pakalpojumu saistības un finansēt tās ieguldījumus.

Pasākumu iespējamie rezultāti

- (69) Portugālē sabiedrisko pakalpojumu uzņēmums netika izvēlēts konkursa procedūrā, kurā visiem ieinteresētajiem uzņēmumiem būtu iespēja uzrādīt savu kompensācijas summu, kāda tiem būtu nepieciešama sabiedriskās televīzijas apraides koncesijas darbībai. Valdība iecēla RTP sabiedriskās televīzijas apraides nodrošināšanai.
- (70) Kopš 1992. gada gan komerciālās raidorganizācijas, gan arī sabiedriskā raidorganizācija ir bijušas aktīvas Portugāles televīzijas tirgus dalībnieces. Papildus RTP televīzijas kanālu apraides licence ir piešķirta komerciālajām raidorganizācijām SIC un TVI. SIC bija pirmais privātais uzņēmums, kas 1992. gada 6. oktobrī sāka apraidi. Pasākumi RTP labā varētu radīt konkurences kropļošanu televīzijas apraides tirgū.

III. IEINTERESĒTO PERSONU KOMENTĀRI

- (71) Pēc Komisijas izmeklēšanas procedūras uzsākšanas šajā lietā vairākas ieinteresētās personas iesniedza komentārus par 21.–39. apsvērumā minētajiem pasākumiem. Turpmākajos apsvērumos sniegts pēc pasākumu veida sakārtots pārskats par attiecīgajiem ieinteresēto personu komentāriem.
- (72) Šajā iedaļā ir aplūkoti tikai komentāri attiecībā uz jautājumiem, kas palikuši atklāti pēc Tiesas sprieduma lietā T-442/03, t. i., tie, kas attiecas uz atbrīvojumu no notāra un reģistrācijas nodevas un publikācijas izmaksām, kā arī saistībā ar citiem pasākumiem (nolīgums ar sociālā nodrošinājuma shēmu 1993. gadā, kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam un aizņēmums 1998. gadā), kā minēts Lēmuma 2005/406/EK 1. pantā. Šie ieinteresēto personu komentāri ietver tos, kas iesniegti pēc Komisijas pirmā procedūras uzsākšanas lēmuma 2001. gada 15. novembrī, kā arī komentārus, kas saņemti pēc tam, kad 2008. gada 24. decembrī publicēts uzaicinājums iesniegt komentārus ⁽⁴⁶⁾.
- (73) SIC un TVI apgalvoja, ka *atbrīvojumi no notāra un reģistrācijas nodevas* ir izņēmums no noteikumiem, ko parasti piemēro atbilstīgi Portugāles tiesību aktiem attiecībā jebkurām izmaiņām uzņēmuma statūtos. SIC komentēja, ka atbrīvojuma darbības joma nav ierobežota tikai attiecībā uz RTP pārveidošanu 1992. gadā. Pamatojoties uz Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu, RTP ir piešķirts

vispārējs atbrīvojums no maksāšanas par tiesībām uz visu veidu reģistrācijas pieteikumiem un reģistrāciju.

- (74) TVI komentēja, ka RTP ir atbrīvota arī no jebkāda veida *izdevumu maksāšanas, kas ir saistāmi ar notariāla akta publicēšanu*.
- (75) Par *kapitāla iepludināšanu laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam* SIC, ACT – Komerciālo raidorganizāciju asociācija –, Itālijas komerciālā raidorganizācija Mediaset un TVI norādīja, ka neviens racionāli domājošs akcionārs nebūtu palielinājis tāda uzņēmuma kapitālu, kuram būtu tāds raksturojums kā RTP. Minētā kapitāla iepludināšana tika veikta uzņēmumā ar ievērojamu iztrūkumu, bez saskaņota pārstrukturēšanas plāna uzņēmuma dzīvotspējas nodrošināšanai.
- (76) Turklāt attiecībā uz 1998. gada izdevumu SIC apgalvoja, ka, ņemot vērā faktu, ka RTP bija “faktiski bankrotējusi” 1996. gadā, neviena finanšu iestāde nebūtu apstiprinājusi RTP šādu izdevumu.
- (77) SIC jo īpaši uzsvēra to, ka *nav veiktas ārējas revīzijas*, kurām būtu bijis jānotiek regulāri. Tā arī pieminēja trūkumus, kas tika atklāti par 1998. gadu, kā aprakstīts BDO Binder ziņojumā par šo gadu, vienīgajā esošajā ārējā revīzijā, kura Komisijai bija jāņem vērā. Tā norādīja uz kritiku BDO Binder ziņojumā par 1998. gadu, tostarp par pārsniegtajiem reklamēšanas ierobežojumiem attiecībā uz RTP televīzijas apraidēm. SIC norāda, ka saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu līgumiem RTP ir jāievēro reklamēšanas ierobežojumi un tā drīkst, piemēram, rādīt tikai konkrētu skaitu minūšu reklāmas stundā. Saskaņā ar BDO Binder ziņojuma konstatējumiem 1998. gadā tas netika ievērots. SIC citē arī šā ziņojuma konstatējumu, ka nav uzskaitīti daži aktīvi, ko SIC, šķiet, uzskata par pierādījumu, ka attiecīgie ieguldījumi šajos aktīvos nav veikti.
- (78) Pēc tam, kad Tiesa lietā T-442/03 bija anulējusi Lēmuma 2005/406/EK 1. pantu un daļu 2. panta, SIC apgalvoja, ka Komisijai arī šajā lēmumā ir jāņem vērā Portugāles Revīzijas tiesas (Tribunal de Contas, turpmāk tekstā – Revīzijas tiesa) 2002. gada jūnija ziņojums (Nr. 8/2002), kura objektīvs uzdevums atbilstīgi SIC apgalvojumam bija pārbaudīt RTP vadības un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas efektivitāti, lietderību un ekonomiskumu un kurš aptvēra laika posmu no 1997. līdz 2000. gadam. Tomēr šis periods tika pagarināts līdz 1993. gadam. Apkopojot ziņojuma konstatējumus, SIC uzsver, ka RTP programmu noteikšanā trūka stratēģijas, netika ievēroti ne iekšējās padomes norādījumi par izmaksu ierobežojumiem, ne ikgadējais plānotais budžets. SIC arī norāda: Revīzijas tiesa min, ka Portugāle vēl nav paskaidrojusi, ka valsts atbalsta piešķiršana ir saistīta ar to, lai RTP varētu faktiski izpildīt sabiedrisko pakalpojumu saistības.

⁽⁴⁶⁾ Skatīt 2. zemsvītras piezīmi. Ieinteresēto personu komentāri par citiem pasākumiem atrodami Lēmuma 2005/406/EK 74.–84. apsvērumā.

- (79) SIC norādīja uz Portugāles Revīzijas tiesas vispārēju konstatējumu par sabiedrisko pakalpojumu līgumiem, saskaņā ar kuriem RTP varēja ņemt vērā RTP vadības efektivitāti un lietderību, kas atbilst vispārinātam un nekonkrētam sabiedrisko pakalpojumu uzdevumam.

IV. PORTUGĀLES KOMENTĀRI

Atbrīvojums no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas

- (80) Attiecībā uz atbrīvojumu no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas Portugāle apgalvo, ka, tā kā valsts uzņēmuma pārveidošana par akciju sabiedrību (*sociedade anónima*) bija jāveic, izmantojot tiesību aktu, nebija pamata iekasēt nodokļus un atlīdzību saistībā ar notariāla pārveides akta oficiālu statusu, nedz arī par tā reģistrēšanu un publikāciju.

- (81) RTP pārveidošana par akciju sabiedrību tika veikta 1992. gadā, lai to pārvērstu par privāttiesisku uzņēmumu un veidu, kādā tā darbojas, pielīdzinātu privāto uzņēmēju darbībai. Tika uzskatīts par nepieciešamu dot RTP līdzekļus un nodrošināt apstākļus, kas ļautu tai vislabāk sasniegt sabiedrisko pakalpojumu mērķus tirgū, kas aizvien vairāk tiek atvērts konkurencei. Mērķis bija RTP darbībai un pārvaldībai piešķirt tādu pašu elastību, ko var atļauties "parastie" privāttiesiskie uzņēmumi, kas darbojas atbilstīgi privātām komercietībām. Portugāle apgalvo, ka akciju sabiedrības formāts bija mazāk apgrūtināošs nekā valsts kontroles procedūras, kuras iepriekš tika piemērotas RTP kā valsts uzņēmumam, tādējādi piedāvājot labākus nosacījumus televīzijas kanālu un to raidījumu satura attīstībai.

Pagaidu atbrīvojums no nodokļiem atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam

- (82) Portugāle apgalvo, ka RTP pārveidošana ar likumu 1992. gadā notika atbilstoši Portugāles tiesiskās sistēmas raksturam un loģikai, tādējādi šīs darbības oficiāla statusa apstiprināšanai nebija nepieciešams noformēt "notariālu aktu". Šajā saistībā Portugāle atgādina, ka RTP kā valsts uzņēmums 1975. gadā tika nodibināts ar tiesību aktu, tas ir, Dekrētlukumu Nr. 674-D/75. Tādēļ atbilstīgi Likumam Nr. 84/88, kas regulē valsts uzņēmumu pārveidošanu par akciju sabiedrībām, arī šīs darbības ir jāveic, izmantojot tiesību aktus.

Atbilstīgi 3. panta 2. punktam Likumā Nr. 84/88, kas ir vispārīgs likums par valsts uzņēmumu pārveidošanu (skatīt 25. apsvērumu iepriekš), ar tiesību aktu, kas paredz valsts uzņēmuma pārveidošanu, ir jāapstiprina arī šīs pārveides rezultātā tapušās akciju sabiedrības statūti. Turklāt tas ir atbilstīgi aktu līdzvērtības principam, saskaņā ar kuru tiesību aktus drīkst grozīt, atcelt vai atsaukt tikai ar aktiem, kuriem ir līdzvērtīgs līmenis

tiesību aktu hierarhijā. Portugāle norāda, ka aktu līdzvērtības princips ir noteikts Portugāles Konstitūcijā (tagad Konstitūcijas 112. panta 5. punkts vai 115. panta 5. punkts laikā, kad RTP tika pārveidota 1992. gadā), kurā noteikts, ka "neviens likums nerada citu kategoriju tiesību aktus, nedz arī piešķir citu veidu aktiem tiesības interpretēt, integrēt, grozīt, apturēt vai atsaukt tā nosacījumus ar ārēju ietekmi". Šā principa piemērošanu valsts uzņēmumu pārveidei atbalsta tiesību jomas autori⁽⁴⁷⁾. Arī Portugāle atsaucas uz vairākiem Konstitucionālās tiesas spriedumiem, kuros atkārtota interpretācija, ka likumu drīkst interpretēt tikai ar citu likumu⁽⁴⁸⁾ un nevis ar atšķirīga vai zemāka līmeņa aktu tiesību aktu hierarhijā.

- (83) Portugāle apgalvo, ka RTP pārveidošana par akciju sabiedrību ar Likumu Nr. 21/92 tika veikta atbilstīgi Portugāles likumā noteiktajai vispārējai shēmai un to nevarētu likumīgi izdarīt, izmantojot privāttiesības notariāla akta veidā. Portugāle citē arī dažus piemērus no gadījumiem, kad citi valsts uzņēmumi pārveidoti par akciju sabiedrībām, izmantojot tiesību aktu⁽⁴⁹⁾.

- (84) Portugāle atsaucas uz 1976. gada 8. aprīļa Dekrētlukumu Nr. 267/76, kurā pirmoreiz tika noteikta vispārējā shēma valsts uzņēmumiem. Šajā dekrētlukumā tika noteikts, ka valsts uzņēmumus var izveidot tikai ar dekrētlukumu, ar kuru apstiprina to statūtus. Tas attiecas arī uz turpmākajiem statūtu grozījumiem.

- (85) Pēc tam Portugāle atsaucas uz 1988. gada 20. jūlija Likumu Nr. 84/88 (skatīt šā lēmuma 25. apsvērumu), kurā noteikts, ka dekrētlukums ir nepieciešams, lai pārveidotu valsts uzņēmumu par akciju sabiedrību, un ka ar to arī jāapstiprina valsts uzņēmuma statūti. Līdz ar to Portugāle secina, ka, pirmkārt, RTP pārveidošanai 1992. gadā bija nepieciešams dekrētlukums, un, otrkārt, arī statūtus varēja apstiprināt tikai ar likumu, nevis ar notariālu aktu.

- (86) Turklāt 1990. gada 7. septembra Likumā Nr. 58/90 ir noteikts, ka sabiedrisko televīziju nodrošina uzņēmumi, kas pieder tikai un vienīgi vai vairākumā valsts iestādēm, un šādu uzņēmumu statūti ir jāapstiprina ar dekrētlukumu.

⁽⁴⁷⁾ Skatīt, piemēram, Rui Gerra da Fonseca; nosakot valsts uzņēmuma tiesisko raksturu ar dekrētlukumu, ir nekonstitucionāli to grozīt ar jebkuru citu instrumentu, kas nav dekrētlukums, tieši tāpat kā nekonstitucionāli ir arī noteikumi, kas ļauj to grozīt ar vienkāršu privāttiesību instrumentu, *Autonomia Estatutária das Empresas Públicas e Descentralização Administrativa*, Coimbra 2005

⁽⁴⁸⁾ 1995. gada 26. aprīļa Spriedums Nr. 224/95 un 1996. gada 16. aprīļa Spriedums Nr. 576/96.

⁽⁴⁹⁾ Portugāles 2010. gada 8. jūnija vēstule.

- (87) Attiecībā uz "reģistrācijas nodevām" Portugāle konstatē, ka, lai gan ar Likumu Nr. 21/92 apstiprinātie statūti ir atbrīvoti no šīm nodevām, reģistrācijas formalitātēm vienlīdz jābūt veiktām *ex officio*. Reģistrācijas formalitātes tiek uzskatītas par nepieciešamām, jo Komercreģistra kodeksā (*Código do Registo Comercial*) ir noteikts, ka aktus saistībā ar uzņēmumiem reģistrē un publicē. Saskaņā ar Portugāles apgalvojumu reģistrācijas nodevu vērtība ir 11 000 *contos* ⁽⁵⁰⁾, kas atbilst PTE 11 000 000.
- (88) Attiecībā uz *publicēšanas prasību* Portugāle uzsver, ka, tā kā RTP statūti tika publicēti *Diário da República* kā pielikums Likumam Nr. 21/92, ar kuru tos apstiprināja, šī prasība tika izpildīta.

Pastāvīgs atbrīvojums no nodokļiem atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktam

- (89) Attiecībā uz SIC komentāriem par Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu Portugāle atbildēja, ka Portugāles likumdevējs neparedzēja īpašas nodokļu priekšrocības, veicot valsts uzņēmuma pārveidošanu vai darbības pārstrukturēšanu. Atbrīvojuma pamatā ir Dekrētlukums Nr. 404/90. Portugāle apgalvo, ka, izņemot 1992. gada pārveidošanu, RTP saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu netika atbrīvota no reģistrācijas nodevu maksāšanas. Turklāt Portugāle apgalvo, ka Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta klasificēšana par pastāvīgu atbrīvojumu no nodevām ir radusies lingvistiska pārpratuma dēļ. Tā vietā, lai noteiktu, ka dekrētlukums ir piemērojams visiem juridiskiem nolūkiem un jebkuram aktam, kas nepieciešams "situācijas" (t. i., 1992. gada pārveidošanas, *pievienots pašu uzsvars*) sakārtošanai, 11. panta 2. punkts paredzēja, ka RTP tiks atbrīvota no jebkādām nodevām un maksām, ar kurām īpašuma reģistros stājas spēkā šie akti. Saskaņā ar Portugāles apgalvojumu tas nozīmēja, ka RTP netika atbrīvota no reģistrācijas nodevas, izņemot tās, kas saistīta ar 1992. gada pārveidošanas darbībām. Portugāle arī iesniedza dokumentus par vairākām situācijām, kurās RTP ir maksājusi reģistrācijas nodevu.

Vienošanās starp Sociālā nodrošinājuma pārvaldi un RTP par parāda grafika atmaksas grafika maiņu un soda procentu atlaišanu

- (90) Portugāle apgalvo, ka sākotnējās vienošanās starp Sociālā nodrošinājuma pārvaldi un RTP par parāda atmaksas grafika maiņu un soda procentu atlaišanu pamatā bija juridisks strīds saistībā ar Īstenošanas dekrētlukuma Nr. 12/83 par obligātajiem sociālā nodrošinājuma atskaitījumiem no atlīdzības par virsstundām konstitucionālismu. Vienošanās apstiprināja RTP interpretāciju, ka atlīdzībai nepiemēro sociālā nodrošinājuma atskaitījumus, ko atbalstīja arī nodokļu eksperts.

- (91) Otrkārt, Portugāle apgalvo, ka šīs vienošanās oficiālā apstiprināšana, ko veiktu Portugāles valdība, RTP nepiešķirtu īpašas finansiālas priekšrocības salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem līdzīgos apstākļos saskaņā ar Dekrētlukumu Nr. 411/91. Portugāle apgalvo, ka 2. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktais izņēmums tika piemērots RTP, jo attiecībā uz RTP ir iejaukusies valsts un RTP ir bijušas dažādas problēmas administratīvās komisijas vadības laikā ⁽⁵¹⁾, kuru valdība norikvoja 1977. gadā. Portugāle iebilst, ka izņēmuma vispārīgumu pastiprina fakts, ka ar vienu no ieinteresētajām personām arī bijusi vienošanās uz Dekrētlukuma Nr. 411/91 pamata.

Aizņēmums 1998. gadā

- (92) Attiecībā uz aizņēmumu Portugāle komentēja, ka tā tehniskie nosacījumi nodrošināja, ka finanšu operācija ietver procentus, kas ir aprēķināti saskaņā ar tirgus kritērijiem.

Kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1998. gadam

- (93) Portugāle pamatoja, ka kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1998. gadam veidoja instrumentu, kas finansē sabiedriskās televīzijas pakalpojuma izmaksas kopā ar kompensācijas summu maksājumiem.

Finansējuma modelis/pārmērīga kompensācija

- (94) Saskaņā ar Portugāles apgalvojumu izvēlētais finansējuma modelis, lai kompensētu RTP sniegto sabiedrisko pakalpojumu izmaksas, izrādījās nepiemērots un radīja tirzniecības deficītu. Pirmkārt, kompensācijas summas vienmēr tika aprēķinātas zem reālajām sabiedriskās televīzijas finansējuma vajadzībām. Otrkārt, Portugāle sistemātiski maksāja kompensācijas summas novēloti. Tad RTP bija jāmeklē bankas finansējums, lai segtu savas pamatdarbības izmaksas, bet sabiedrisko pakalpojumu izmaksu aprēķinā nevarēja iekļaut procentus un amortizācijas izmaksas. Treškārt, RTP ir jāmaksā valstij PVN par kompensācijas summām, tādējādi samazinot kompensāciju summu neto apmēru.

- (95) Portugāle apgalvo, ka: i) atbrīvojums no nodokļiem (t. i., atbrīvojums no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas); ii) nodokļa par apraides tīkla izmantošanu maksājuma atvieglojumi; iii) sociālā nodrošinājuma shēmas parāda atmaksas grafika maiņa; iv) maksājums par televīzijas tīkla atdalīšanu; v) protokols par kino sekmēšanu; un vi) 1998. gadā RTP ņemtais aizņēmums netiek iekļauts valsts atbalsta koncepcijā. Attiecībā uz

⁽⁵⁰⁾ Portugāles 2011. gada 17. jūnija vēstule.

⁽⁵¹⁾ Dekrētlukums Nr. 91/A/77, ar kuru anulēja RTP 1976. gada statūtus un noteica, ka RTP pārvaldīs Administratīvā komisija.

pārējo pasākumu saderību Portugāle pamatoja, ka tie ir jāaplūko kā sabiedrisko pakalpojumu izmaksu kompensācija un tādējādi nav uzskatāmi par valsts atbalstu⁽⁵²⁾ vai ka to saderība ar Savienības tiesību aktiem ir jāvērtē, ņemot vērā EK līguma 86. panta 2. punktu (tagad LESD 106. panta 2. punktu).

(96) Attiecībā uz pārmērīgas kompensācijas aprēķinu Portugāle apgalvoja, ka:

a) RTP 2 pamatdarbības izmaksu iekļaušana 1996. gadā atmaksājamajās sabiedrisko pakalpojumu izmaksās ir saskaņā ar Jauno sabiedrisko pakalpojumu līgumu, saskaņā ar kuru RTP 2 līgumā noteiktā pamatdarbības izmaksu kompensācija stājas spēkā no 1996. gada 1. janvāra⁽⁵³⁾;

b) aizņēmums 20 000 miljonu PTE apmērā nav uzskatāms par kompensāciju, jo tas tika piešķirts saskaņā ar tirgus noteikumiem;

c) kapitāla palielinājums arī ir paredzēts ieguldījumu finansēšanai, nevis vienkārši kā finansiāla kompensācija par atmaksājamām sabiedrisko pakalpojumu izmaksām. Valsts kā akcionāra pienākums piedalīties to ieguldījumu finansēšanā, ko tā uzskata par nepieciešamiem, ir noteikts sabiedrisko pakalpojumu līgumos⁽⁵⁴⁾;

d) kompensācijas maksājumi ir apliekami ar PVN, un rezultātā RTP saņemtā neto vērtība ir zemāka;

e) saskaņā ar Jauno sabiedrisko pakalpojumu līgumu sabiedrisko pakalpojumu izmaksas ir atmaksājamas tikai līdz piešķirtajam budžetam.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Portugāle secināja, ka finanšu kompensācija RTP par sabiedrisko pakalpojumu saistībām nav uzskatāma par pārmērīgu vai neatbilstošu.

Ārējo revīziju neesamība

(97) Attiecībā uz ārējo revīziju neesamību Portugāle apgalvoja, ka Komisija jau ir izteikusi savu viedokli par RTP finanšu stāvokli, aptverot arī laika periodu no 1992. līdz 1998. gadam un savos 2006. gada lēmumos lietās E 14/05 un NN 31/06 nepieprasot ārējas revīzijas ziņojumus par

sabiedriskajiem pakalpojumiem, un šie lēmumi tiesā netika apstrīdēti. Portugāle apgalvoja, ka Komisija Lēmumā NN 31/06 jau ir ņēmusi vērā Revīzijas tiesas Ziņojumu Nr. 8/2002. Turklāt tā uzsver, ka Komisija Lēmumā NN 31/06 secināja, ka RTP finanšu stāvoklis no 1992. līdz 1998. gadam bija saistīts ar hroniski nepietiekamu finansējumu sabiedrisko pakalpojumu darbībām. Lēmumā NN 31/06 Komisijas konstatējumu pamatā bija ārējs ziņojums, proti, *PriceWaterhouse Cooper* 05. gada ziņojums, un RTP gada pārskati, kuriem bija veikta ārējā revīzija un kurus Portugāle uzskata par vienīgajiem būtiskajiem pārskatiem.

(98) Portugāle arī atkārtoti, ka sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem par laika posmu no 1993. līdz 1998. gadam pārbaudi veica RTP uzņēmuma revidenti⁽⁵⁵⁾. Tomēr Portugāle vēlāk iesniedza ārējas revīzijas ziņojumus attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem par laika posmu no 1992. līdz 1998. gadam, pievienojot gala kopsavilkuma ziņojumu, kas aptvēra visus šos gadus. Ārējo revīziju bija organizējusi neatkarīga Plašsaziņas līdzekļu pārvalde, *Entidade Reguladora para a Comunicação Social*, ERC, kura lūdza ārējus revidentus *Pedro Roque*⁽⁵⁶⁾ veikt ārēju revīziju.

(99) Portugāle plašāk atbildēja uz dažiem no SIC apgalvojumiem par konkrētiem punktiem. Attiecībā uz SIC apgalvojumu, ka saskaņā ar BDO Binder ziņojumu nebija pieejams Sabiedriskās domas padomes atzinums, Portugāle uzsver, ka šis atzinums neattiecas uz RTP sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu. Lai gan šis iestādes atzinums ir garantēts Vecajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā, tā esamība nav kļuvusi par tiesiski saistošu prasību. Turklāt Jaunais sabiedrisko pakalpojumu līgums nenosaka, ka ir jāiegūst šis iestādes atzinums par sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu.

(100) Attiecībā uz SIC apgalvojumu, ka BDO Binder ziņojums par 1998. gadu ietvēra materiālos īpašumus aptuveni 53 miljonu EUR vērtībā, lai gan par šādiem aktīviem nebija izveidots krājumu saraksts, Portugāle apstiprināja, ka attiecībā uz šādiem aktīviem ir veikti attiecīgi ieguldījumi. Fakts, ka sākotnēji par šiem aktīviem nav izveidots krājumu saraksts (lai gan izņemot šos aktīvus 4 miljonu vērtībā, pārējos vēlāk iespējams noteikt un krājumu sarakstu iespējams izveidot retrospektīvi), nenozīmē, ka nav veikti ieguldījumi. Ārējie revidenti apstiprināja bilanci un skaitļus un darījumus ar trešām personām.

(101) Attiecībā uz SIC apgalvojumu, ka saskaņā ar BDO Binder ziņojumu par 1998. gadu ir pārsniegti reklamēšanas laika ierobežojumi, Portugāle norādīja, ka tas nekādā veidā nenozīmētu finanšu kompensācijas samazinājumu. Iemesls tam ir tāds, ka summas, ko RTP saņēma par pārsniegtajiem reklamēšanas laikiem, bija ievērojami mazākas nekā nepietiekamais finansējums tajā gadā.

⁽⁵²⁾ Skatīt Tiesas 2001. gada 22. novembra spriedumu lietā C-53/00, *Ferring SA pret Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)* [2001], Recueil, I-9067. lpp.

⁽⁵³⁾ Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 3. un 4. klauzula.

⁽⁵⁴⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 14. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 21. klauzulas 3. punkts nosaka: "Vēlams, ka dalību iepriekš minētajos ieguldījumos sedz pirmā līgumslēdzēja puse un to veic kā akcionārs kapitāla palielinājuma veidā."

⁽⁵⁵⁾ Skatīt Portugāles 2009. gada 7. septembra vēstules 108. punktu.

⁽⁵⁶⁾ Skatīt šā lēmuma 36. zemsvītras piezīmi.

Jebkurā gadījumā Portugāle apstiprināja, ka kopējie reklamēšanas ieņēmumi (tostarp ieņēmumi no pārsniegtajiem reklamēšanas ierobežojumiem) tika ņemti vērā, aprēķinot finansējuma vajadzības, t. i., kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu saistību pildīšanu.

- (102) Portugāle apgalvo, ka Portugāles Revīzijas tiesas Ziņojums Nr. 8/2002 šajā lēmumā nav jāņem vērā, jo Tiesas spriedumā lietā T-442/2003 tikai konstatēti objektīvi trūkumi informācijā, kas bija iekļauta sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos, kuriem nebija pievienots ārējās revīzijas ziņojums. Portugāle uzsver, ka Revīzijas tiesas Ziņojums Nr. 8/2002 attiecas tikai uz laika posmu no 1997. līdz 2000. gadam, un nevis uz visu periodu, ko aptver šī izmeklēšana. 1993.–1997. gads ziņojumos tika ietverts, tikai lai vispārīgi raksturotu RTP finanšu stāvokli un nepieciešamību veikt pārstrukturēšanu, un tas neattiecas uz ziņojuma būtību. Ziņojuma nolūks ir izvērtēt RTP pārvaldību, valsts kā akcionāra lomu un sabiedriskas raidorganizācijas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

Portugāle apgalvo, ka Revīzijas tiesa pārsniedza savas pilnvaras veikt valsts līdzekļu revīziju un tā vietā veica analīzi par valsts izdevumu efektivitāti un rentabilitāti. Portugāle uzskata, ka ziņojums nav būtisks, izņemot to, ka tas atbilst neatkarīgai uzņēmuma revīzijai, apstiprina Portugāles pārskatus un nekonstatēja nelikumības. Portugāle apgalvo, ka Komisijai šajā lēmumā Revīzijas ziņojuma Nr. 8/2002 vietā jāņem vērā Revīzijas tiesas Ziņojums Nr. 20/98, jo Revīzijas ziņojumā Nr. 20/98 aplūkots RTP ekonomiskais un finanšu stāvoklis laika posmā no 1994. līdz 1996. gadam. Revīzijas ziņojumā Nr. 20/98 secināts, ka kritēriji, kas izmantoti sabiedrisko pakalpojumu finansēšanai, ir skaidrāk definēti Jaunajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā, nevis Vecajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā, kas tiek vēlāk apšaubīts Ziņojumā Nr. 8/2002.

V. PASĀKUMU NOVĒRTĒŠANA

Pasākumu valsts atbalsta veids

- (103) Lai noteiktu, vai Portugāles īstenotie īpašie pasākumi RTP labā ir valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, Komisijai ir jānovērtē, vai šie pasākumi:
- a) ir dalībvalsts piešķirti vai piešķirti no valsts līdzekļiem;
 - b) spēj radīt konkurences izkropļojumus;
 - c) dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai;
 - d) ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Valsts līdzekļu iesaistīšana

- (104) Turpmāk tiks analizēts valsts atbalsta aspekts attiecībā uz 1998. gada aizņēmumu, vienošanos par parāda atmaksas

grafika maiņu un soda procentu atlaišanu un kapitāla iepludināšanu 1994.–1997. gadā. Tiks izvērtēta arī valsts līdzekļu klātbūtne atbrīvojumā no nodevas par notariālu aktu, reģistrācijas un publikācijas nodevu.

- (105) Valsts līdzekļi ir iesaistīti atbrīvojumā no *notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas*, jo nodokļu ieņēmumu zaudējums ir līdzvērtīgs valsts līdzekļu patēriņam fiskālo izdevumu veidā ⁽⁵⁷⁾.
- (106) Attiecībā uz *parāda atmaksas grafika maiņu sociālā nodrošinājuma shēmai un nokavētā maksājuma soda procentu atlaišanu* Komisija uzskata, ka iestādi, kas atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu, nevar uzskatīt par uzņēmumu. Tā nevis īsteno saimniecisko darbību, bet gan ir valsts iestāde, kuras uzdevums ir sociālā nodrošinājuma administrēšana ⁽⁵⁸⁾. Turklāt parāda atmaksas grafika maiņu apstiprināja nevis pati sociālā nodrošinājuma shēma, bet gan finanšu un sociālā nodrošinājuma valsts sekretāru un ministra vietnieka valsts sekretāra vietnieka kopējais dekrētlukums. To apstiprinot, valsts atteicās no ienākumiem, kaut gan tā ierastā kārtībā būtu saņēmusi 1 206 miljonus PTE procentos par nenomaksāto parādu. Tāpēc ir nepārprotami, ka valsts līdzekļi bija iesaistīti un ka pasākums ir attiecināms uz valsti.
- (107) RTP piešķirto kapitāla palielinājumu nodrošināja valsts tieši no budžeta. Tāpēc ir skaidrs, ka šāds finansējums atbilst valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.
- (108) Komisija nevar pieņemt Portugāles apgalvojumu, ka *aizdevumā RTP* nav iesaistīti valsts līdzekļi. Valsts līdzekļu koncepcija arī ietver priekšrocības, kuras piešķir šim nolūkam dalībvalstu ieceltas vai izveidotas iestādes ⁽⁵⁹⁾. 1998. gada aizņēmuma līgums tika noslēgts starp RTP un Valsts parāda stabilizācijas fondu, kuru vada Valsts parāda vadības institūts. Tiesiskais akts nosaka, ka institūts ir pakļauts Finanšu ministrijai ⁽⁶⁰⁾. Tāpēc var secināt, ka Valsts parāda stabilizācijas fonda piešķirtais finansējums ir uzskatāms par valsts līdzekļiem.
- (109) Šo pasākumu var uzskatīt par tieši attiecināmu uz valsti, jo līguma nosacījumi tika noteikti 1998. gada 17. decembra rezolūcijā, kas tika noslēgta starp valsts plašsaziņas līdzekļu, Valsts kases un finanšu sekretāriem.

⁽⁵⁷⁾ Komisijas paziņojuma par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem attiecībā uz tiešo uzņēmējdarbības aplikšanu ar nodokļiem 10. punkts (OV C 384, 10.12.1998., 3. lpp.).

⁽⁵⁸⁾ Tiesas 1993. gada 17. februāra spriedums apvienotajās lietās C-159/91 un C-160/91, *Christian Poucet pret Assurances générales de France et Caisse mutuelle régionale du Languedoc-Roussillon* [1993], Recueil, I-637. lpp.

⁽⁵⁹⁾ Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā C-295/97, *Industrie Aeronautique e Meccaniche Rinaldo Piaggio SpA pret International Factors Italia SpA (Ifitalia), Dornier Luftfahrt GmbH et Ministero della Difesa* [1999], Recueil, I-3735. lpp., 35. punkts.

⁽⁶⁰⁾ Dekrētlukuma Nr. 160/96 1. pants.

Priekšrokas došana konkrētiem uzņēmumiem

- (110) *Atbrīvošana no notāra nodevas, kā arī reģistrācijas un publikācijas nodevas.* Attiecībā uz atbrīvojumu no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas ir jāizvērtē, vai pasākums ietvēra vispārēju atbrīvojumu no nodokļiem, no kura ieguvējs bija RTP, vai arī tas attiecās tikai konkrēti uz RTP. Nākamajos apsvērumos Komisija nošķir pagaidu atbrīvojumu, kas noteikts Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktā, un pastāvīgo atbrīvojumu, kas noteikts Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktā.

Pagaidu atbrīvojums atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam

Būtiska selektivitāte

- (111) Komisija secina, ka atbrīvojums no notāra akta, reģistrācijas un publikācijas nodevas radīja priekšrocības RTP, atbrīvojot to no nodevām, kas citādi būtu jāsedz no uzņēmuma budžeta.
- (112) Šī priekšrocība ir būtiski selektīva, jo saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktu tā ir piešķirta tikai RTP. Tas, ka saskaņā ar Portugāles apgalvojumu ar likumu no jauna var apstiprināt vispārīgāka likuma, t. i., Likuma Nr. 84/88, piemērošanu, negroza šo konstatējumu. Likums Nr. 84/88 attiecas uz valsts uzņēmumiem un nosaka, ka šādus uzņēmumus var pārveidot par akciju sabiedrībām, izmantojot dekrētlukumu. Tomēr tas, ka likums attiecas uz “valsts uzņēmumiem kopumā”, neietekmē Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktā noteikto būtisko selektivitāti attiecībā uz konkrētu uzņēmumu RTP. Jebkurā gadījumā atbrīvojums, kas attiecas tikai uz valsts uzņēmumiem, tieši tāpat veidotu būtisku selektivitāti šai uzņēmumu grupai (salīdzinājumā ar privātiem uzņēmumiem), un RTP ir šajā grupā.

Portugāles tiesību sistēmas raksturs un struktūra

- (113) Tomēr pastāv iespēja, ka valsts pasākumi, lai gan būtiski selektīvi, neatbilst selektīva pasākuma jēdzienam LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, ja valsts pasākums neatkāpjas no sistēmas normālas piemērošanas, bet, gluži pretēji, iekļaujas tajā⁽⁶¹⁾. Tādēļ ir jāpārbauda, vai pasākums bija saderīgs ar Portugāles tiesiskās sistēmas raksturu un struktūru, lai pārveidotu valsts uzņēmumu RTP par akciju sabiedrību, izmantojot tiesību aktus, vai arī tiesību akti RTP pārveidošanas vajadzībām tika izvēlēti, lai radītu tai priekšrocību, salīdzinot ar citiem uzņēmumiem. Saskaņā ar Tiesas pieeju spriedumā Komisija turpmāk nošķir atbrīvojumu no notāra nodevas, no vienas puses, un reģistrācijas un publikācijas nodevas, no otras puses⁽⁶²⁾.

⁽⁶¹⁾ Skatīt sprieduma lietā T-442/03 64. punktu.

⁽⁶²⁾ Skatīt sprieduma lietā T-442/03 51. punktu.

- (114) *Atbrīvojums no notariāla akta un notāra nodevas.* Komisija secina, ka RTP pārveidošana par akciju sabiedrību un tās statūtu apstiprināšana, izmantojot tiesību aktu notariāla akta vietā, atbilst Portugāles tiesību sistēmas raksturam un struktūrai. Uzņēmuma pārveidošana par akciju sabiedrību tika veikta, lai RTP iegūtu elastīgāku uzņēmējdarbības formu un tādējādi tā iegūtu līdzvērtīgu stāvokli ar privātajiem uzņēmumiem. Tas, ka šī pārveidošana tika veikta, piemērojot likumu, nevis notariālu aktu, nebija centiens apiet prasību par notariālu aktu, bet bija saskaņā ar Portugāles tieslietu vispārēju principu, ka tiesību aktus drīkst grozīt ar līdzvērtīgiem tiesību aktiem.

- (115) Saskaņā ar “aktu līdzvērtības” principu likumu var atcelt, apturēt vai grozīt tikai ar tādu tiesību aktu, kurš atrodas tajā pašā hierarhijas līmenī kā to aizstājošais akts, un nevis ar aktu, kas likumu hierarhijā atrodas zemāk. Šis princips Portugāles Konstitūcijā tika iestrādāts 1982. gadā, t. i., ilgi pirms RTP pārveidošanas 1992. gadā. Portugāles Konstitūcijas 115. panta 5. punkts redakcijā, kas bija spēkā RTP pārveidošanas laikā, noteica, ka nevienam likums “nerada citu veidu tiesību aktus, nedz arī piešķir citu veidu aktiem tiesības interpretēt, integrēt, grozīt, atcelt vai atsaukt tā nosacījumus tā, lai radītu ietekmi attiecībā uz trešām personām”. Tā kā RTP 1975. gadā tika nacionalizēta, izmantojot tiesību aktu, tas ir, Dekrētlukumu Nr. D 674-D/75, tās pārveidošanu citā juridiskā formā varēja veikt, atkal izmantojot dekrētlukumu vai likumu, kam ir līdzvērtīgs vai pat augstāks hierarhijas līmenis nekā dekrētlukumam. Nav nekā, kas liecinātu, ka RTP sākotnējā nacionalizēšana 1975. gadā tika veikta, lai apietu to, ko piemēro privātiesiskiem uzņēmumiem, un radītu uzņēmumam priekšrocības.

- (116) Nav pierādījumu, kas ļautu pieņemt, ka visi citi likumi, kas bija spēkā pirms RTP pārveidošanas (skatīt šā lēmuma 84.–86. apsvērumu), bija ar nolūku radīt finanšu priekšrocības valsts uzņēmumiem, izvairoties no notariāliem aktiem (un attiecīgām izmaksām), kas attiecas uz privātiem darījumiem. Īpaši Likums Nr. 84/88, kas ļauj pārveidot valsts uzņēmumus par akciju sabiedrībām, pieņemot dekrētlukumu, atspoguļo konstitucionālus un tiesiskus principus, kas bija spēkā attiecīgajā laikā.

- (117) *Secinājums.* Ņemot vērā šos apstākļus, atbrīvojums no prasības veikt RTP pārveidošanu ar notariālu aktu (un tādējādi radīt attiecīgas izmaksas) neveido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

- (118) *Atbrīvojums no reģistrācijas un publikācijas nodevas.* Ir jāizvērtē, vai RTP ieguva priekšrocību, nemaksājot nekādas maksas saistībā ar uzņēmuma reģistrāciju komercreģistrā un notariāla akta publicēšanu. Saskaņā ar tajā laikā spēkā

esošajiem Portugāles tiesību aktiem notariāls akts, ar kuru oficiāli nostiprināja privāttiesiska uzņēmuma izveidi un tā statūtus, reģistratoram Komercreģistra vārdā bija jāpublicē *Diário da República*, lai informētu trešās personas par šo dokumentu saturu. RTP neradās izdevumi par šīm publikācijām, jo Likuma Nr. 21/92 obligātā publikācija *Diário da República* nodrošināja, ka RTP pārveidošanas aktam un tās jauno statūtu saturam bija nodrošināta nepieciešamā publicitāte.

- (119) Nepastāv norādes, ka Portugāle izvēlējās pārveidot RTP par akciju sabiedrību ar Likumu Nr. 21/92, lai piešķirtu RTP priekšrocību reģistrācijas un publikācijas nodevas ietaupīšanas veidā. Drīzāk bija tā, ka RTP statūtu otrreizēja publikācija būtu bijusi pilnīgi bezmērķīga, jo pārskatāmības un publicitātes prasības jau bija izpildītas, publicējot Likumu Nr. 21/92 laikrakstā *Diário da República*. Lai gan reģistrācija tiek veikta ar nolūku vēlāk publicēt un abi pasākumi ir saistīti, ir apšaubāms, vai atbrīvojumu no reģistrācijas nodevas arī var attaisnot ar Portugāles tiesību sistēmas raksturu un struktūru un obligāto RTP pārveidošanu, izmantojot tiesību aktus. Portugāle neapstrīd, ka reģistrācija tomēr bija nepieciešama atbilstīgi Komerccu uzņēmumu kodeksam. Portugāle norādīja, ka: “bez reģistrācijas nevarēja iztikt, nebija nepieciešams tikai notariālais akts, jo dekrētlīkums bija pietiekams dokuments reģistrācijas nolūkiem”. Tas izriet arī no Likuma Nr. 84/88 3. panta 3. punkta (skatīt šā lēmuma 25. apsvērumu). Turklāt Portugāle uzsvēra, ka, lai RTP nākotnē reģistrētu visus citus aktus saistībā ar uzņēmumu, tā izveidošanas fakts (t. i., 1992. gada pārveidošanas par akciju sabiedrību rezultāts) bija jāreģistrē⁽⁶³⁾. Ja reģistrācija tomēr ir nepieciešama, Komisija neredz iemeslu, kādēļ RTP nevarētu maksāt atbilstošo nodevu.

- (120) *Secinājums.* Ir jāsecina, ka RTP atbrīvojums no notariāla akta prasības (tostarp notāra nodevas), kā arī atbrīvojums no prasības publicēt un attiecīgi arī – no publikācijas nodevas atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam neveido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

Atbrīvojums no reģistrācijas nodevas atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam gan ir valsts atbalsts.

Tomēr, kā norādīts turpmāk tekstā šā lēmuma 160.–161. apsvērumā, šie atbrīvojumi jebkurā gadījumā būtu attaisnoti kā likumīga kompensācija par pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniegšanas izmaksām atbilstīgi LESD 106. panta 2. punktam.

Pastāvīgs atbrīvojums atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktam

- (121) Portugāle apgalvo, ka Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkts patiesībā nepiešķir RTP pastāvīgu atbrīvojumu, bet tas bija paredzēts tikai, lai aptvertu tādu pašu situāciju kā iepriekš attiecībā uz pagaidu atbrīvojumu, proti, RTP pārveidošanu par akciju sabiedrību 1992. gadā. Portugāle apgalvo arī, ka dažos gadījumos RTP maksāja notāra reģistrācijas nodevu. Tomēr Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta teksts attiecas uz visiem turpmākiem reģistrācijas pieteikumiem, reģistrācijas un paziņošanas aktiem, kurus atbilstīgi šim pantam var reģistrēt bez maksas neierobežotu laika periodu.
- (122) Šāds pastāvīgs atbrīvojums arī rada priekšrocību RTP, atbrīvojot to no nodevām, kas citādi tai būtu jāmaksā no sava budžeta. Portugāles apgalvojums, ka, cik tai zināms, Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkts nekad nav ticis izmantots un RTP ir maksājusi visas nepieciešamās nodevas, ir pierādījums, kas ir būtisks potenciālajai valsts atbalsta atgūšanai, bet tas nemaina konstatējumu par nosacījuma tekstu.
- (123) Arī šī priekšrocība ir selektīva, jo Likums Nr. 21/92 attiecas uz RTP. Portugāle nevar apgalvot, ka Likums Nr. 21/92 ir tikai vispārēja Portugāles likumu varas piemērošana. Īpaši Dekrētlīkuma Nr. 404/92 1. un 2. pantu nevar izmantot, lai pierādītu selektivitātes neesamību, jo dekrētlīkumā atrunātas koncentrācijas darbības, un tādējādi tas neattiecas uz šo lietu, kura ir par valsts uzņēmuma pārveidošanu par akciju sabiedrību⁽⁶⁴⁾.
- (124) Pretēji pagaidu atbrīvojumam no reģistrācijas nodevas, pastāvīgo atbrīvojumu nevar attaisnot ar tiesību doktrīnu par aktu līdzvērtīgumu, kurā tiesību aktu pieņemšanas procesu specifikas dēļ ir atcelta prasība par notariālu aktu un tā publicēšanu, kopš RTP pārveidoja 1992. gadā. Atbilstību Portugāles tiesību sistēmas raksturam un struktūrai var pieņemt attiecībā uz pagaidu atbrīvojumu, jo šajā konkrētajā gadījumā RTP pārveidošanu par akciju sabiedrību, kā rādīts, varēja īstenot tikai, izmantojot dekrētlīkumu. Tomēr Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta plašā darbības joma neizslēdz, ka atbrīvojumi no notariālām prasībām (un maksām) būs iespējami arī citos gadījumos, kas atšķirsies no RTP pārveidošanas par akciju sabiedrību 1992. gadā. Pilnīgi pietiek norādīt, ka pastāvīgs atbrīvojums no dažādām reģistrācijas nodevām viena uzņēmuma (vai vienas uzņēmumu grupas, piemēram, akciju sabiedrību) labā nevar būt saskaņā ar tiesību sistēmas raksturu un struktūru⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ Skatīt sprieduma lietā T-442/03 75.–77. punktu.

⁽⁶⁵⁾ Skatīt arī Tiesas 2001. gada 8. novembra spriedumu lietā C-14/99, *Adria-Wien Pipeline GmbH un Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH* pret *Finanzlandesdirektion für Kärnten* [2001], Recueil, I-8365. lpp.

⁽⁶³⁾ Skatīt Portugāles 2010. gada 8. jūnija vēstules 214.–221. punktu.

Secinājums. Ir jāsecina, ka pastāvīgais RTP atbrīvojums, kas izriet no Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta, veido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

(125) Vienošanās par sociālo nodrošinājumu (*parāda atmaksas grafika maiņa un soda procentu atļaušana*). Pēc trešo personu un Portugāles komentāru izskatīšanas Komisija secina, ka sākotnējais nolīgums starp iestādi, kas ir atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu, un RTP nav uzskatāms par ierastu privātā uzņēmēja rīcību. Strīds ir par to, vai dažu tādu sociālo apdrošināšanas noteikumu interpretācija, kas ir noteikti Īstenošanas dekrētlukumā Nr. 12/83, ir vai nav juridiski korekta. RTP interpretāciju apstiprinot šajam nolīgumam ir klāt pievienota nodokļu eksperta analīze, un eksperts secināja, ka Īstenošanas dekrētlukums neatbilst konstitūcijai. Tomēr pēc nolīguma Īstenošanas dekrētlukums nav atsaukts. Tāpēc ir jāsecina, ka pasākums tika selektīvi piemērots RTP, neietekmējot sociālā nodrošinājuma shēmas interpretācijas piemērojamību citiem uzņēmumiem.

(126) Komisija nevar piekrist Portugāles apgalvojumam, ka parāda atmaksas grafika maiņa un soda procentu un līgumsoda atļaušanas apstiprinājums ir sniegts vispārējās sistēmas ietvaros, kas ir piemērojama visiem uzņēmumiem līdzīgā situācijā, pamatojoties uz Dekrētlukumu Nr. 411/91, un tādējādi nav uzskatāms par īpašu priekšrocību RTP.

(127) Neskarot šādas shēmas selektīvu vai vispārēju raksturojumu, šā lēmuma mērķis ir noteikt, vai shēmas piemērošana RTP bija selektīva.

(128) Lai apstiprinātu, ka atmaksas grafika maiņa ir nepieciešama uzņēmuma dzīvotspējas nodrošināšanai, Dekrētlukums Nr. 411/91 nosaka finanšu/ekonomiskās izpētes īstenošanu. RTP nekad nav īstenojusi šāda veida pētījumu par savu dzīvotspēju saskaņā ar Dekrētlukuma Nr. 411/91 2. panta 3. punktu.

(129) Turklāt Dekrētlukuma Nr. 411/91 2. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktais nosacījums nav piemērojams RTP, jo parāda regulēšana nesevoja pēc valsts iejaukšanās. Komisija nepiekrīt Portugāles apgalvojumam, ka valsts intervence ietekmēja parādnieka uzņēmuma darbību un ka RTP valsts intervences laikā vadīja ar likumu noteiktie noteikumi. Lai gan RTP 1977. gadā⁽⁶⁶⁾ bija pakļauta īpašam pārvaldības režīmam, šis režīms tika izbeigts, pieņemot statūtus 1980. gadā, turpretī parāds sociālajai nodrošinājuma shēmai izveidojās laika posmā no 1983.

⁽⁶⁶⁾ Likums Nr. 91/A/77 paredz, ka Administratīvā padome vada RTP tās strukturālās krīzes dēļ.

līdz 1989. gadam. Komisija uzskata, ka RTP parāda regulēšanu nevar uzskatīt par vispārējā režīma daļu saskaņā ar Likumu Nr. 411/91, jo RTP neatbilst kritērijiem, kas ir noteikti šajā likumā saistībā ar šāda veida apstiprinājumu. Tāpēc pasākums RTP ir piemērots selektīvā veidā.

(130) Atļaujot parāda atmaksas grafika maiņu, Portugāle darbojas tāpat kā valsts vai privāts kreditors, kas vēlas atgūt šajā saistībā radušās summas, un tādēļ noslēdz parāda atmaksas grafika maiņas nolīgumus maksājumu sekmēšanai⁽⁶⁷⁾. Valsts piemērojamā kavējuma procentu likme ir vienāda ar tādu likmi, kādu privātais kreditors piemērotu līdzīgos apstākļos. Komisija uzskata, ka privātais kreditors, kas vēlējas atgūt parādu likumīgos veidos, iegūtu vismaz ar likumu noteiktu procentu likmi. Tāpēc, nepieprasot procentu maksājumus vispār, neskatoties uz pieejamajiem izpildes mehānismiem, Portugāle nerīkojas tā, kā būtu rīkojies privātais kreditors, lai maksimāli palielinātu procentu likmi. Turklāt parāds pret sociālā nodrošinājuma shēmu izveidojās laika posmā no 1983. līdz 1989. gadam, bet par atmaksas grafika maiņas kārtību vienojās tikai 1993. gadā. Saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem privātais kreditors nepieļautu līdzīgu nenomaksāta parāda uzkrāšanos šādā ilgā laika posmā, neuzsākot piedziņas procedūras. Tāpēc izskatās, ka pasākums RTP piešķir īpašu priekšrocību.

(131) *Kapitāla palielinājums.* Pēc trešo personu un Portugāles komentāru izskatīšanas Komisija secina, ka kapitāla palielinājums laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam deva finansiālas priekšrocības RTP. Kā ir redzams 40. apsvēruma 3. tabulā, ņemot vērā vājo RTP finanšu stāvokli periodā, kad tika veikts kapitāla palielinājums, neviena privātais ieguldītājs nebūtu iepludinājis kapitālu uzņēmumā, jo no uzņēmuma saprātīgā laika posmā nebūtu gaidāma normāla atdeve. Patiesībā, neskatoties uz kapitāla iepludināšanu, RTP finanšu stāvoklis pasliktinājās. Ne Portugāle, ne arī trešās personas nav iesniegušas pierādījumus, ka Portugāle, iepludinot kapitālu uzņēmumā, darbojās kā privātais ieguldītājs.

(132) *1998. gada aizņēmums.* Komisija nevar pieņemt Portugāles apgalvojumu, ka 1998. gadā piešķirtais aizdevums bija atbilstošs tirgus nosacījumiem. Lai aizņēmums neveidotu valsts atbalstu, tā nosacījumiem (proti, drošības apsvērumiem un procentu likmei) jāatspoguļo ierasts risks attiecībā uz aizdošanu uzņēmumam⁽⁶⁸⁾. Ja aizņēmums ir tādā ekonomiskajā un finanšu stāvoklī, kādā finanšu iestāde tam diez vai aizdotu līdzekļus, risks un attiecīgi izrietošo procentu likme ir augstāka.

(133) Kā ir redzams 40. apsvēruma 3. tabulā, laikā, kad tika piešķirts aizdevums, RTP bija smagas finansiālas

⁽⁶⁷⁾ Skatīt Tiesas spriedumu lietā C-342/96, Spānijas Karaliste pret Komisiju [1999], *Recueil*, I-02459. lpp.

⁽⁶⁸⁾ Komisijas paziņojums dalībvalstīm par EEK līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK 5. panta piemērošanu valsts uzņēmumiem ražošanas nozarē (OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp.).

problēmas līdz pat tādai pakāpei, ka tās parādi pārsniedza aktīvu vērtību un neto kapitāls bija negatīvs. Faktiski uzņēmums bija bankrotējis.

(134) Pirmkārt, jāņem vērā, ka aizņēmums ir subordinēts aizņēmums, tas ir, tam nav uz aktīviem balstīta nodrošinājuma bankrota gadījumā, aizņēmumu saistībā ar dzēšanu ierindo pēc visiem kreditoriem, bet pirms akcionāriem. Atbilstoši uz aktīviem balstīta nodrošinājuma neesamība ir skaidra pazīme, ka aizņēmums netika piešķirts ar tirgus nosacījumiem un ka ir iesaistīts valsts atbalsts. Ņemot vērā RTP tehnisko bankrotu laikā, kad tika piešķirts aizņēmums, neviena finanšu iestāde uzņēmumam nepiešķirtu subordinētu aizņēmumu, jo pastāvēja maza varbūtība, ka RTP to varēs atmaksāt. Būtībā aizņēmumu piešķirā nevis privāta finanšu iestāde, bet gan Valsts parāda stabilizācijas fonds.

(135) Otrkārt, tas ir pamatojams tādējādi, ka aizņēmumam piemērotā procentu likme skaidri neatspoguļo tā patieso risku. Tas ir zem atsaucē likmes, kuru Komisija parasti izmanto, lai aprēķinātu valsts atbalsta elementu aizņēmumu procentu subsīdiju shēmām⁽⁶⁹⁾, turklāt normāls tirgus dalībnieks pieprasītu procentu likmi ar vislielākajām garantijām, kas kompensētu šādu augstu aizņēmuma nedzēšanas risku.

(136) Ņemot vērā, ka RTP bija tāds finanšu stāvoklis, ka tā normālos apstākļos nevarētu iegūt subordinētu aizņēmumu, aizņēmumu faktiski pielīdzina mērķfinansējumam un tas veido priekšrocību RTP.

(137) Tādējādi Komisija uzskata, ka parāda atmaksas grafika maiņa ar sociālā nodrošināšanas shēmu, kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam un 1998. gadā piešķirtais aizdevums, salīdzinot ar konkurentiem, kuri nesaņēma tādus pašus līdzekļus, nodrošināja finansiālas un ekonomiskas priekšrocības.

Konkurences kropļošana

(138) Kopš laika, kad vēlākais no 1992. gada Portugāles televīzijas tirgus ir atvērts konkurencei, šajā periodā, kad RTP guva labumu no dažādiem pasākumiem, tirgū bija konkurenti. 1992. gada februārī apraides licences piešķirā komerciālajām raidorganizācijām SIC un TVI, un 1992. gada oktobrī SIC uzsāka raidīt Portugālē.

⁽⁶⁹⁾ Atsaucē likmes pamatā ir piecu gadu starpbanku mijmaiņas darījumu likme, kurai pieskaita prēmiju (skatīt Komisijas metodi atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanai, OV C 273, 9.9.1997., 3. lpp.) Portugālei piemērotās atsaucē likmes no 1997. gada 1. janvāra ir atrodamas: http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/reference_rates.html.

(139) Komisija nepieņem Portugāles apgalvojumu, ka nolīgums par parādu ar sociālā nodrošinājuma shēmu neiekļautos valsts atbalsta koncepcijā, jo pats parāds tika izveidots, pirms Portugāles apraides tirgus tika atvērts konkurencei. 1993. gada maijā pēc apraides tirgus atvēršanas RTP tika piešķirtas finansiālas priekšrocības, un tāpēc to var uzskatīt par ekonomisku priekšrocību RTP.

(140) Tādējādi ir jāsecina, ka Portugāles piešķirtos pasākumus var uzskatīt par ekonomisku un finansiālu priekšrocību RTP, salīdzinot ar konkurentiem, kas nesaņēma to pašu finansējumu, un tāpēc kropļoja konkurenci LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm

(141) Valsts pasākumi iekļaujas LESD 107. panta 1. punkta darbības jomā tiktāl, ciktāl tie ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Šis ir gadījums, kad apspriežamās darbības attiecas uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Šajā gadījumā pats saņēmējs RTP ir aktīvs starptautiskajā tirgū. Būtībā ar Eiropas Apraides savienības starpniecību tas apmainās ar televīzijas raidījumiem un piedalās Eiropas sistēmā⁽⁷⁰⁾. Turklāt RTP tieši konkurē ar komerciālajām raidorganizācijām, kuras aktīvi darbojas starptautiskajā apraides tirgū un kurām ir starptautiska īpašnieku struktūra⁽⁷¹⁾.

(142) Tādējādi var secināt, ka pasākumi, ko Portugāle piešķir RTP, ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

Secinājumi par īpašo pasākumu valsts atbalsta veidu

(143) No iepriekšminētā izriet, ka, ņemot vērā RTP uzliktās iespējamās sabiedrisko pakalpojumu saistības, valsts atbalstu veido šādi pasākumi LESD 107. panta 1. punkta nozīmē:

— parāda atmaksas grafika maiņa ar sociālā nodrošinājuma shēmu,

— kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam, un

— 1998. gadā piešķirtais aizdevums.

⁽⁷⁰⁾ Skatīt Pirmās instances tiesas 2002. gada 8. oktobra spriedumu apvienotajās lietās *Métropole Télévision SA (M6)* (T-185/00), *Antena 3 de Televisión, SA* (T-216/00), *Gestevisión Telecinco, SA* (T-299/00) un *SIC – Sociedade Independente de Comunicação, SA* (T-300/00) pret Komisiju [2002], *Recueil*, II-3805. lpp.

⁽⁷¹⁾ Saskaņā ar Tiesas judikatūru, ja valsts atbalsts nostiprina uzņēmuma stāvokli, salīdzinot ar citiem uzņēmumiem, kas konkurē Savienības tirdzniecībā, ir jāuzskata, ka pēdējo šis valsts atbalsts ir ietekmējis. Skatīt Tiesas 1980. gada 17. septembra spriedumu lietā 730/79, *Philip Morris Holland BV* pret Komisiju [1980], *Recueil*, 671. lpp., 11. punkts; Tiesas 1991. gada 21. marta spriedumu lietā C-303/88, *Itālijas Republika* pret Komisiju [1991], *Recueil*, I-1433. lpp., 17. punkts, un Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-156/98, *Vācijas Federatīvā Republika* pret Komisiju [2000], *Recueil*, I-6857. lpp., 33. punkts.

Tāpat arī pagaidu atbrīvojums no reģistrācijas nodevas saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktu un pastāvīgais atbrīvojums no reģistrācijas un citām nodevām atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktam veido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

(144) Tomēr, kā noteikts šā lēmuma 44.–48. apsvērumā, RTP ir uzticētās sabiedriskās apraides saistības. Lietā *Altmark Trans GmbH un Regierungspräsidium Magdeburg pret Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH un Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht* ("Altmark lieta") Tiesa lēma, ka valsts pasākumi, kas kompensē sabiedrisko pakalpojumu izmaksas, nav uzskatāmi par valsts atbalstu EK līguma 87. panta 1. punkta (tagad LESD 107. panta 1. punkta nozīmē), ja tiek izpildīti četri nosacījumi ⁽⁷²⁾:

- a) saņēmējam uzņēmumam reāli ir jābūt sabiedrisko pakalpojumu saistībām, un šīm saistībām jābūt skaidri noteiktām;
- b) parametri, uz kuru pamata aprēķina kompensāciju, jānosaka iepriekš, ievērojot objektivitāti un pārredzamību;
- c) kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai segtu visas izmaksas vai daļu no izmaksām, kas rodas, pildot sabiedrisko pakalpojumu saistības, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus un saprātīgu peļņu šo saistību izpildes vajadzībām;
- d) ja uzņēmums nav izvēlēts saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, nepieciešamās kompensācijas līmenis jānosaka, pamatojoties uz šo izmaksu analīzi, kuras rastos tipiskam, labi pārvaldītam un atbilstīgi apgādātam uzņēmumam, pildot šīs saistības.

(145) Ņemot vērā pirmo un trešo nosacījumu, nešķiet, ka īpašie pasākumi (skatīt šā lēmuma 143. apsvērumu) īsteno tu otro un ceturto *Altmark* sprieduma nosacījumu turpmāk minēto iemeslu dēļ.

(146) Ir skaidrs, ka finansējums, kas tika piešķirts, izmantojot nolīgumu ar iestādi, kas ir atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu un aizņēmumu 1998. gadā, nav kompensācijas sistēmas to parametru daļa, kuri iepriekš tika noteikti objektīvā un pārredzamā veidā (otrais nosacījums). Gluži pretēji, tie ir balstīti uz īpašiem lēmumiem, kas ir attiecināmi uz valsti.

⁽⁷²⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums lietā C-280/00, *Altmark Trans GmbH un Regierungspräsidium Magdeburg pret Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* [2003], Recueil, I-7747. lpp.

(147) Turklāt, kā norādīts šā lēmuma 61. apsvērumā, sabiedrisko pakalpojumu līgumi ir paredzēti īpašām finansēšanas iespējām – ieguldījumiem sabiedrisko pakalpojumu aprīkojumā, izmantojot kapitāla iepludināšanu. Tie neierobežo ieguldījumus sabiedriskos pakalpojumos vai skaidri nenosaka valsts dalības nosacījumus un ierobežojumus; tie ir attiecināmi tikai uz valsts iespēju piedalīties RTP ieguldījumos kā akcionārei. Tāpēc Komisija uzskata, ka arī kapitāla iepludināšanu nevar uzskatīt par kompensācijas sistēmas to parametru daļu, kuri ir iepriekš noteikti objektīvā un pārredzamā veidā.

(148) Ir skaidrs, ka RTP netika izvēlēta saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru, nodrošinot iespējami zemākās izmaksas. Nav arī pazīmju, ka īpašo maksājumu summa ir noteikta, pamatojoties uz to izmaksu analīzi, kas parasti uzņēmumam rastos (ceturtais nosacījums).

(149) Līdz ar to ir skaidrs, ka šajā gadījumā netika izpildīti visi nosacījumi, kas noteikti *Altmark* lietā. Tādējādi pasākumi, kas uzskaitīti šā lēmuma 143. apsvērumā, ir jāuzskata par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

Pasākumu saderības novērtēšana

(150) Tiesa konsekventi uzskata, ka LESD 106. pants var nodrošināt atbrīvojumu no valsts atbalsta aizlieguma uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecības nozīmi. *Altmark* lietā ir netieši apstiprināts, ka valsts atbalsts, kas kompensē uzņēmumam radušās izmaksas, nodrošinot pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecības nozīmi, var tikt uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja atbilst LESD 106. panta 2. punkta (bijušais EK līguma 86. panta 2. punkts) nosacījumiem ⁽⁷³⁾.

(151) Tiesa ir skaidri definējusi, ka, lai pasākums gūtu labumu no šāda veida atbrīvojuma, ir jāīsteno definīcijas, pilnvarojuma un proporcionalitātes princips. Komisija uzskata: ja šie principi ir īstenoti, tirdzniecības attīstība nav ietekmēta līdz tādām apmēram, kas nav labvēlīgs Savienības interesēm.

(152) Veids, kādā šie principi tiek piemēroti apraides nozarei, ir izskaidrots Komisijas paziņojumā par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu sabiedriskajai apraidei ("Apraides paziņojums") ⁽⁷⁴⁾. Saskaņā ar Apraides paziņojumu Komisijai ir jāizvērtē, vai ⁽⁷⁵⁾:

⁽⁷³⁾ Turpat, 101.–109. punkts. Šajos punktos Tiesa aplūkoja jautājumu, vai daži valsts maksājumi transporta uzņēmumiem, kas ir klasificēti kā valsts atbalsts, varētu būt saderīgi ar kopējo tirgu saskaņā ar EK līguma 77. pantu [tagad LESD 93. pantu] kā kompensācija par sabiedrisko pasūtījumu saistību pildīšanu. Tas neizslēdz šo iespēju, nodrošinot, ka likumpamatoto aktu noteiktie transporta nozares obligātie nosacījumi ir izpildīti. Šis pamatojums *mutatis mutandis* ir jāpiemēro uzņēmumam, kuram ir uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ārpus transporta nozares un saistībā ar EK līguma 86. panta 2. punktu [tagad LESD 106. panta 2. punkts].

⁽⁷⁴⁾ OV C 320, 15.11.2001., 5. lpp. Tieši 2001. gada paziņojums tiek piemērots šim gadījumam *ratione temporis* iemeslu dēļ.

⁽⁷⁵⁾ Skatīt Apraides paziņojuma 29. punktu.

- a) RTP darbības ir sabiedrisko pakalpojumu saistības, kuras dalībvalsts ir skaidri definējusi kā tādas (definīcija);
- b) Portugāles iestādes ir oficiāli pilnvarojušas RTP nodrošināt šo pakalpojumu (pilnvarojums);
- c) finansējums ir proporcionāls sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanas neto izmaksām.

Definīcija

- (153) Kā norādīts protokolā par sabiedriskās apraides sistēmu dalībvalstīs (Amsterdams protokols⁽⁷⁶⁾) un Apraides paziņojumā⁽⁷⁷⁾, dalībvalstis nosaka sabiedrisko pakalpojumu uzdevumus sabiedriskajai raidorganizācijai. Komisijas funkcija apraides nozarē ir tikai pārbaudīt, vai sabiedrisko pakalpojumu definīcija neietver nepārprotamu kļūdu. Šāda veida kļūda radītu sabiedriskā pasūtījuma definīcijas sagrozīšanu.
- (154) Ņemot vērā apraides nozares īpašo būtību un šā protokola interpretācijas noteikumus, Komisija uzskata, ka definīcija, ar kuru konkrētai raidorganizācijai uztic nodrošināt līdzsvarotas un dažādas programmas izveidi, ir legītīma jeb likumīga⁽⁷⁸⁾. Šāda definīcija saskanētu ar mērķi pildīt konkrētas sabiedrības demokrātiskās, sociālās un kultūras prasības.
- (155) Kā noteikts šā lēmuma 44.–48. apsvērumā, RTP saskaņā ar Likumu Nr. 21/92 un sabiedrisko pakalpojumu līgumiem ir jānodrošina vispārēja sabiedriskā televīzija, kas raida divus kanālus ar daudzpusīgām reportāžām. Pirmajam kanālam jāpiedāvā vispārēji raidījumi, bet otrajam kanālam ir jābūt vērstam uz specifiskāku auditoriju. Turklāt, kā ir raksturots šā lēmuma 44. un 45. apsvērumā, Likums Nr. 21/92 un sabiedrisko pakalpojumu līgumi uzliek RTP detalizētākas saistības attiecībā uz raidījumu saturu un starptautisko sadarbību, kā arī dažas citas specifiskas saistības.
- (156) Lai gan RTP sabiedriskās apraides definīcija ir kvalitatīva un drīzāk vispārēja, Komisija, ņemot vērā Amsterdams

protokola interpretācijas noteikumus, šādu “plašu” definīciju uzskata par likumīgu⁽⁷⁹⁾. Tāpēc tā arī uzskata, ka vispārējā RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu definīcija – nodrošināt divus nacionālo reportāžu televīzijas kanālus (vienu vispārēju, bet otru vairāk vērstu uz specifisku auditoriju) – ir likumīga. Šāda definīcija var tikt aplūkota kā tāda, kas īsteno Portugāles sabiedrības demokrātiskās, sociālās un kultūras prasības.

- (157) Turklāt Komisija par likumīgām uzlūko saistības, kuras sīki nosaka, kā RTP jāīsteno vispārēja sabiedriskā apraide. Saskaņā ar Amsterdams protokola formulējumu šīs saistības var arī uzskatīt par tādām, kuras īsteno Portugāles sabiedrības demokrātiskās, sociālās un kultūras prasības.

Nepārprotama kļūda, nosakot RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu

- (158) Lai gan Komisija RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu uzskata par likumīgu, tomēr tai ir jāpārlicinās, vai definīcija neietver kādas nepārprotamas kļūdas.

Komisija izvērtēs, vai pagaidu un pastāvīgais atbrīvojums no notāra nodevas, reģistrācijas un publikācijas nodevas ir uzskatāms par sabiedrisko pakalpojumu izmaksu kompensāciju, un papildus tam analizēs, vai RTP saistības atbalstīt kino ir uzskatāmas par RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma daļu.

- (159) Vispirms Komisija izvērtēs, vai pagaidu atbrīvojums no notariāla akta prasībām (un saistītām maksām), reģistrācijas un publikācijas nodevas 1992. gada pārveides par akciju sabiedrību laikā saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktu, kā arī pastāvīgais atbrīvojums no dažādām nodevām saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu ir uzskatāms par kompensāciju izmaksām, kas rodas, sniedzot sabiedriskos pakalpojumus.

Atbrīvošana no reģistrācijas nodevas

- (160) *Pagaidu atbrīvojums.* Pirmkārt, ir jāpārbauda, vai izmaksas, kas saistītas ar RTP pārveidošanu par akciju sabiedrību 1992. gadā (t. i., izmaksas, kas parasti rodas par notariālu aktu, tā reģistrāciju un publikāciju), drīkst likumīgi segt kā sabiedrisko pakalpojumu izmaksas. Kā norādīts iepriekš, kompensēšana notiek, atbrīvojot no maksām atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam.

- (161) RTP pārveides laikā tā veica tikai sabiedrisko pakalpojumu darbības (skatīt šā lēmuma 18. apsvērumu), bet komercdarbības veica juridiski nošķirti meitasuzņēmumi.

⁽⁷⁶⁾ Amsterdams protokolā tiek uzskatīts, ka sabiedriskā raidorganizācija ir tieši attiecināma uz ikvienas sabiedrības demokrātiskām, sociālām un kultūras vajadzībām un uz nepieciešamību saglabāt plašsaziņas līdzekļu plurālismu. Īpaši dalībvalstīm ir “iespējas (...) nodrošināt finansējumu sabiedriskajai apraidei, ja šādu finansējumu piešķir apraides organizācijām, lai tās izpildītu sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu, ko tām uzticējusi, noteikusi un organizējusi attiecīgā dalībvalsts, un ja šāds finansējums nav pretrunā kopējām interesēm, iespaidojot tirdzniecības nosacījumus un konkurenci Kopienā, tomēr ņemot vērā sabiedrisko pakalpojumu izpildi”.

⁽⁷⁷⁾ Skatīt Apraides paziņojuma 33. punktu.

⁽⁷⁸⁾ Turpat.

⁽⁷⁹⁾ Turpat.

Tādēļ izmaksas, kas saistītas ar sabiedriskās raidorganizācijas pārveidošanu automātiski atbilda sabiedrisko pakalpojumu izmaksām, kuras valsts drīkst likumīgi kompensēt. Nav nepieciešams apsvērt, vai RTP pārveide bija likumīgi obligāta vai nepieciešama⁽⁸⁰⁾. Veicot novērtējumu saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu un Apraides paziņojumu, ir nepieciešams, lai kompensācija nepārsniegtu sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksas, bet nav nepieciešams novērtēt, vai no šīm izmaksām (ar nosacījumu, ka tās attiecas tikai uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu) varēja izvairīties⁽⁸¹⁾. Saskaņā ar Amsterdamas protokolu un Apraides paziņojumu dalībvalstis principā var brīvi lemt par savu sabiedrisko raidorganizāciju darba organizēšanu, un tas attiecas ne tikai uz raidorganizācijas lēmumu par to, kāds saturs tiek izplatīts, bet arī par to, kādā juridiskā formā sabiedriskā raidorganizācija veiks savu darbību Komisijas uzdevums ir tikai pārbaudīt, vai šī dalībvalsts brīvība nav izmantota ļaunprātīgā veidā. Šajā gadījumā nav norāžu par to, ka pārveidošana būtu veikta ar vienīgo mērķi nodrošināt RTP priekšrocības. Nav iemesla apšaubīt Portugāles viedokli, ka pārveidošana 1992. gadā tika īstenota, lai RTP varētu darboties elastīgāk, nevis lai tā darbotos kā valsts uzņēmums saskaņā ar aprgrūtinotām valsts kontroles procedūrām. Tādēļ ir jāsecina, ka atbrīvojums no reģistrācijas nodevām (t. i., notāra nodevas, reģistrācijas nodevas un publikācijas izmaksām) RTP pārveides laikā atbilst likumīgai kompensācijai par sabiedriskās apraides nodrošināšanu.

- (162) *Pastāvīgs atbrīvojums*. Tomēr minētos apsvērumus (kas izteikti šā lēmuma 161. apsvērumā) nevar piemērot pastāvīgajam atbrīvojumam saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu, kas nav ierobežots laikā, un tādēļ ar to iespējams segt arī tās RTP reģistrācijas un reģistrācijas pieteikumu darbības, kas nav sabiedrisko pakalpojumu uzdevums (piemēram, ja RTP pati uzņemtos veikt komercdarbības, nevis tās īstenot ar juridiski nošķirtu meitasuzņēmumu starpniecību).

Ņemot vērā Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta plašo darbības jomu gan attiecībā uz laiku (t. i., beztermiņa), gan veidu (t. i., neierobežota attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu darbībām), nav iespējams attaisnot jebkuru potenciālu turpmāku atbrīvojumu no reģistrācijas nodevas kā sabiedrisko pakalpojumu izmaksas. Tādēļ jāsecina, ka atbrīvojums no nodevām saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

⁽⁸⁰⁾ Skatīt Pirmās instances tiesas spriedumu lietā T-442/03, 81. punkts. Komisijas paziņojums, ka pārveide nebija nepieciešama, netika veikts saistībā ar saderīguma novērtējumu atbilstīgi EK līguma 86. panta 2. punktam, tagad – LESD 106. panta 2. punktam.

⁽⁸¹⁾ Skatīt Vispārējās tiesas sprieduma apvienotajās lietās T-568/08 un T-537/08, *Métropole télévision (M6)* un *Télévision française 1 SA (TF1)* 139. punktu, Tiesas ziņojumos vēl nav publicēts.

- (163) Lai gan Portugāle apgalvoja, ka Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkts nekad nav ticis piemērots un ka RTP pēc pārveidošanas 1992. gadā vienmēr ir maksājusi visas nepieciešamās reģistrācijas nodevas, šis apgalvojums var izrādīties patiesi atgūšanas gadījumā, bet tas nemaina faktu, ka šis nosacījums kā tāds piešķir valsts atbalstu RTP, kas nav attaisnojams ne ar LESD 106. panta 2. punktu, ne arī kādu citu šā līguma nosacījumu.

Kino sekmēšana

- (164) Ņemot vērā direktīvas “Televīzija bez robežām” 45. apsvērumu, Komisija var pieņemt (ciktāl izrietošās filmu tiesības ir parādītas sabiedriskajā televīzijā), ka sabiedrisko raidorganizāciju sniegto sabiedrisko pakalpojumu definīcija ietver pienākumu būtiski veicināt ieguldījumu Eiropas audiovizuālajā produkcijā.⁽⁸²⁾
- (165) Komisija uzskata, ka RTP uzliktās saistības par kino sekmēšanu iekļaujas sabiedriskās apraides jomā, jo RTP sabiedriskajā televīzijā vēlāk raida filmas, kurām ir ieguvusi izplatīšanas tiesības.
- (166) Tāpēc Komisija nevar piekrist ieinteresēto personu komentāriem, ka RTP saistības attiecībā uz kino sekmēšanu un tā finansēšanu ir diskriminējošas. Ieinteresētās personas apgalvoja, ka arī privātās raidorganizācijas ar Portugāles iestādēm noslēdz protokolus par kino sekmēšanu, bet tas nenodrošina kompensāciju. Tomēr Komisija uzskata, ka ir jānošķir starp valsti un privātajām raidorganizācijām noslēgtie brīvprātīgie nolīgumi par kino sekmēšanu un RTP uzliktās sabiedriskās apraides saistības par kino produkcijas apraidi un tās finansēšanu. Ir skaidrs, ka RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumos ietilpst tādu dažu filmu izveides atbalstīšana, kuras vēlāk raida kā sabiedriskās televīzijas raidījumus, turpretī privātajām raidorganizācijām nav uzticēts šāda veida sabiedrisko pakalpojumu uzdevums. Patiesībā RTP ir

⁽⁸²⁾ Padomes 1989. gada 3. oktobra Direktīva 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV L 298, 17.10.1989., 23. lpp.). Saskaņā ar 5. pantu “dalībvalstis (...) nodrošina, lai raidorganizācijas atvēlētu vismaz 10 % no sava raidlaika (...), vai arī (...), vismaz 10 % no sava programmu budžeta atvēl Eiropas darbiem, kurus veidojuši no raidorganizācijām neatkarīgi veidotāji”. Turklāt saskaņā ar 45. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīvā 97/36/EK, ar ko groza Padomes Direktīvu 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos, “mērķi atbalstīt audiovizuālās produkcijas ražošanu Eiropā var īstenot dalībvalstī (...), definējot sabiedrības interešu misiju konkrētās raidorganizācijās, ietverot pienākumu būtiski veicināt ieguldījumus Eiropas darbu veidošanai” (OV L 202, 30.7.1997., 60. lpp.), ko atceļ ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 10. marta Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva) (OV L 95, 15.4.2010., 1. lpp.).

klūvusi par valsts instrumentu, ar kuru atbalsta kino. Visas izrietošās RTP piešķirtās priekšrocības kino var veidot valsts atbalstu un ir vērtējamas kā tādas. Šis lēmums neskar filmu producentiem piešķirto iespējamo priekšrocību izvērtējumu.

- (167) Tādējādi ir jāsecina, ka to portugāļu kinematogrāfisko darbu līdzfinansēšanu no RTP puses, kas ir parādīti sabiedrisko pakalpojumu kanālos, var uzskatīt par likumīgu īpašu saistību, kas ir kā līdzeklis, īstenojot RTP vispārējās sabiedriskās apraides saistības. Tāpēc šīs saistības neietver nepārprotamu kļūdu.

Citi pakalpojumi

- (168) Tomēr Komisija uzskata, ka RTP uzliktās juridiskās saistības attiecībā uz "citu īpaši konkretizējamu pakalpojumu" ⁽⁸³⁾ nodrošināšanu nav pietiekami precīzas, lai ļautu Komisijai iepriekš ar pietiekamu juridisku noteiktību izvērtēt, vai šādi pakalpojumi var tikt uzskatīti par sabiedriskajiem pakalpojumiem. Lai gan Komisija uzskata, ka "citi konkretizējamie pakalpojumi" nav skaidri definēti, tā atzīmē, ka saskaņā ar šo noteikumu izmeklēšanas perioda laikā nav veikti maksājumi ⁽⁸⁴⁾.

Secinājums

- (169) Ņemot vērā iepriekšminēto, Komisija secina, ka RTP darbības, kas ir raksturotas Likumā Nr. 21/92 un atkārtoti definētas sabiedrisko pakalpojumu līgumos, skaidri nosaka sabiedrisko pakalpojumu saistības.

Tomēr saistības sniegt "citus pakalpojumus, kas būs īpaši jānodrošina" nav pietiekami precīzas, lai iepriekš secinātu, ka visus pakalpojumus, kas nodrošināti saskaņā ar šo virsrakstu, var uzskatīt par sabiedriskajiem pakalpojumiem, un saskaņā ar šo noteikumu laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam maksājumi netika veikti.

Tomēr pastāvīgs atbrīvojums no reģistrācijas un citām nodevām nav tikai kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu izmaksām, un tādēļ to nevar pamatot ar LESD 106. panta 2. punktu.

Pilnvarojums/uzraudzība

Pilnvarojums

- (170) Otrkārt, ir jāizvērtē, vai sabiedrisko pakalpojumu saistības ir uzticētas valsts finansējuma saņēmējam RTP.

⁽⁸³⁾ Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 13. klauzula un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 7. klauzulas 1. punkta a) apakšpunkts.

⁽⁸⁴⁾ Portugāles 1999. gada 30. jūnija vēstule.

- (171) Saskaņā ar Apraides paziņojumu Komisijai jāpārbauda, vai sabiedrisko pakalpojumu uzdevums ir uzticēts RTP, izmantojot oficiālu aktu ⁽⁸⁵⁾.

- (172) Kā noteikts šā lēmuma 48. apsvērumā, sabiedrisko pakalpojumu saistības ir skaidri uzticētas RTP saskaņā ar dažādiem likumiem un līgumiem: Likuma Nr. 58/90 5. pantu, Likuma Nr. 21/92 4. panta 1. punktu un 5. pantu un vecā un jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 1. klauzulu.

- (173) Komisija nesaņēma nekādus komentārus no ieinteresētajām personām vai Portugāles par to, ka sabiedriskie pakalpojumi nav pietiekami uzticēti RTP, izmantojot oficiālu aktu. Saskaņā ar Apraides paziņojumu un ņemot vērā šā lēmuma 48. apsvērumā uzskaitītos likumus un līgumus, ir jāsecina, ka RTP neapšaubāmi ir jānodrošina sabiedriskās televīzijas pakalpojumi un sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma sniegšana oficiāli ir uzticēta RTP.

Uzraudzība

- (174) Ir ne tikai RTP jāuztic sabiedriskie pakalpojumi, izmantojot oficiālu aktu, bet ir arī jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka sabiedriskie pakalpojumi tiek nodrošināti likumā un sabiedrisko pakalpojumu līgumos noteiktajā kārtībā. Kā noteikts šā lēmuma 49.–59. apsvērumā, ir izstrādāti dažādi kontroles mehānismi, lai nodrošinātu, ka RTP īsteno sabiedrisko pakalpojumu saistības noteiktajā kārtībā.

- (175) Pirmkārt, RTP bija jāiesniedz ziņojumi par sabiedrisko pakalpojumu saistību īstenošanu, kā arī plāni ar iekšējās revidentu padomes atzinumu. RTP iesniedza sabiedrisko pakalpojumu ziņojumus par laika posmu no 1993. līdz 1998. gadam, kuros bija raksturota katras sabiedrisko pakalpojumu saistības izpilde un uzrādītas katras sabiedrisko pakalpojumu saistības izmaksas, izmantojot analītisko grāmatvedības sistēmu.

- (176) Otrkārt, finanšu ministrs un par plašsaziņas līdzekļiem atbildīgais valdības loceklis pārbaudīja sabiedrisko pakalpojumu līguma izpildi, bet finanšu ģenerālinpektors veica finanšu plāna revīziju.

- (177) Treškārt, bija jāveic ikgada ārējā revīzija. Komisijai nav pieņemams Portugāles apgalvojums, kas tika atkārtoti izteikts pēc Tiesas sprieduma lietā T-442/03, ka faktiski sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem tika veikta ārēja

⁽⁸⁵⁾ Apraides paziņojuma 40. punkts.

revīzija un ka tādējādi nav nepieciešama turpmāka rīcība. Situāciju pirms 2003. gada 15. oktobra lēmuma pieņemšanas var raksturot šādi:

- a) par 1992. gadu nebija sabiedrisko pakalpojumu ziņojuma, jo pienākums iesniegt sabiedrisko pakalpojumu ziņojumus un šādu ziņojumu revīziju pirmo reizi tika minēts koncesijas līgumā 1993. gadā;
 - b) par 1993. un 1994. gadu ārējā revīzija nebija veikta, bija pieejams tikai uzņēmuma pārstāvju, tas ir, RTP Finanšu padomes (*Conselho fiscal da RTP*), paziņojums;
 - c) par 1995.–1998. gadu ziņojumiem ir pievienots no RTP un tā pārstāvjiem neatkarīga ārējā revidenta paziņojums. Šie paziņojumi apstiprina, ka RTP ievēro sabiedrisko pakalpojumu saistības. Tomēr nebija iespējams piekļūt sīkāk izstrādātiem sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem, kas deva šos rezultātus.
- (178) Tomēr, ņemot vērā Tiesas konstatējumus lietā T-442/03 un jo īpaši sprieduma 232.–256. punktā, Komisija nevarēja paļauties tikai un vienīgi uz (īsiem) revidentu paziņojumiem par sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem, kas minēti šā lēmuma 177. apsvērumā, un tādēļ pieņēma Portugāles piedāvājumu veikt ārēju revīziju, par pamatu ņemot esošos sabiedrisko pakalpojumu ziņojumus par visiem aplūkojamajiem gadiem. Tas ir, ārējā revīzija par to, kā RTP pilda sabiedrisko pakalpojumu saistības, tika veikta par 1992.–1997. gadu. Par 1992. gadu ārējā revīzija tika veikta, neskatoties uz to, ka sabiedrisko pakalpojumu ziņojuma nebija. Tomēr, lai izvērtētu, vai sabiedrisko pakalpojumu pienākumi ir tikuši izpildīti, ārējais revidents palāvās uz citiem dokumentiem. Par 1998. gadu ārējā revīzija netika veikta, jo pastāv ārējā revīzija BDO Binder ziņojuma par 1998. gadu veidā, ko neapstrīdēja arī SIC, un šis ziņojums ir minēts šā lēmuma 186.–188. apsvērumā.
- (179) Nacionālais plašsaziņas līdzekļu regulators, proti, *Entidade Reguladora para a Comunicação Social (ERC)*, noorganizēja jaunas revīzijas par 1992.–1997. gadu. ERC ir neatkarīga administratīva iestāde, kura saskaņā ar Portugāles Konstitūciju ir atbildīga cita starpā par plašsaziņas līdzekļu darbības regulējošo statūtu un noteikumu ievērošanas nodrošināšanu. Tā organizēja revīzijas, kas bija jāveic par 1992.–1997. gadu, vienojoties par to ar ārēju revidentu *Pedro Roque*, kurš ir neatkarīgs no RTP.

(180) Ņemot vērā laika sprīdi, kas pagājis starp 1992. gadu un 2010. gadā veiktajām sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu revīzijām, visu informāciju novērtēt ir bijis grūti. Tas arī izskaidro izmeklēšanas ilgumu un laiku, kāds bija nepieciešams jaunu revīziju veikšanai. Tomēr galu galā revīzijas varēja veikt, jo sabiedrisko pakalpojumu ziņojumi jau bija sagatavoti (izņemot par 1992. gadu), un revidentiem tādējādi bija pamats revīzijas veikšanai. Revīzijas ziņojumi par 1992.–1997. gadu ir iesniegti Komisijai.

(181) Ārējās revīzijas ziņojumos norādīts, ka to uzdevums ir novērtēt un uzraudzīt RTP sniegtos sabiedriskos apraides pakalpojumus un to, kādu samaksu RTP saņem par šā uzdevuma izpildi. Tie ietver vērā ņemtās informācijas raksturojumu. Tajos cita starpā ir atsauces uz Likumu Nr. 58/90 (Sabiedriskās apraides likums), Likumu Nr. 21/92 par RTP pārveidošanu, sabiedrisko pakalpojumu līgumiem, gada pārskatiem un gada pārskatu ārējām revīzijām, sabiedrisko pakalpojumu darbības plānu un budžetu (*Plano de Actividades e Orçamento do Serviço Público*), un sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem par attiecīgajiem gadiem (*Relatório sobre o Cumprimento das Obrigações do Serviço Público, RCOSP*). Revīzijās pieminēts, ka, tā kā starp 1992. un 1997. gadu un 2010. gadu, kad parakstīts revīzijas līgums, ir pagājis ilgs laika periods, daži dokumenti ir iznīcināti un ir informācija, kas nav pieejama. Šā iemesla dēļ revīzijas ziņojumos galvenais uzsvars ir likts uz pieejamiem ziņojumiem, jo īpaši sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem⁽⁸⁶⁾ un apstiprinātajiem gada pārskatiem.

(182) Neskatoties uz šiem ierobežojumiem, pagājušā laika dēļ revidenti spēja izpildīt līgumu un veikt revīziju, kā arī izvērtēt, kā RTP ir pildījis sabiedrisko pakalpojumu saistības, un par to saņemto kompensāciju. Revīzijas ziņojumos skaidri norādīts, ka revidenti spēja pārvarēt grūtības, ko radīja pagājušais laiks, un veikt revīzijas. Piemēram, lai gan revidenti piebilst, ka nebija iespējams pārliecināties par izmaksu uzskaites kritērijiem un izmaksu piešķiršanas metodēm, tas neradīja šķēršļus, lai veiktu revīziju un nonāktu pie pozitīva secinājuma. Kopsavilkuma ziņojumā norādīts, ka "visu RTP izmaksu un ieņēmumu pamatā ir pieņēmums, ka tās darbība attiecas tikai uz sabiedriskās televīzijas pakalpojumu sniegšanu un ka šīs revīzijas pamatā ir finanšu pārskati, kurus pārbaudījis gan uzņēmuma iekšējais revidents, gan ārējie revidenti un kuros netika atklāti nekādi citi būtiski fakti kā tikai tie, kas sīki izklāstīti gada pārskatos".⁽⁸⁷⁾ Komisija jau ir secinājusi (skatīt šā lēmuma 18. apsvērumu), ka RTP gados,

⁽⁸⁶⁾ Par 1992. gadu nebija pieejams sabiedrisko pakalpojumu ziņojums, bet tas arī nebija juridiski obligāts, jo tikai Vecajā sabiedrisko pakalpojumu līgumā bija noteikta šāda prasība. Tomēr arī par 1992. gadu revidenti nonāca pie secinājuma, ka nav pārkāpti tajā laikā spēkā esošie tiesību akti. Tāpat viņi neatklāja pārmērīgu kompensāciju.

⁽⁸⁷⁾ Ārējo revīziju kopsavilkuma ziņojums, 1.4.b punkts.

par kuriem tiek veikta šī izmeklēšana, ir veikusi tikai sabiedrisko pakalpojumu darbības, savukārt komercdarbību veica juridiski nošķirti RTP meitasuzņēmumi. Tādēļ izmaksu piešķiršanas kritēriji attiecas tikai uz RTP izmaksu sadalījumu attiecībā uz sabiedriskiem pakalpojumiem, un tas neietekmē sabiedrisko pakalpojumu izmaksu kopējās summas.

Attiecībā uz finanšu informāciju Komisija secināja, ka ārējie revidenti varēja likumīgi paļauties uz gada finanšu pārskatiem, kuriem vienmēr bija pievienots revidenta ziņojums, kas apstiprina RTP iesniegtā pārskata precizitāti. Atbilstīgi sabiedrisko pakalpojumu līgumiem sabiedrisko pakalpojumu ziņojumu ārējās revīzijas mērķis ir pārliecināties, ka RTP ir izpildījusi uzticētās sabiedrisko pakalpojumu saistības un ka sabiedrisko pakalpojumu kompensācija atbilst izmaksām par šo saistību izpildi. Tādēļ, lai gan finanšu dati par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu gados, uz kuriem attiecas izmeklēšana, attiecās uz RTP sniegtajiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, bija nepieciešams veikt neatkarīgu *papildu* pārbaudi, lai pārliecinātos, vai radušās izmaksas atbilst sabiedrisko pakalpojumu pilnvarojumam.

(183) To ārējie revidenti apstiprināja. Par 1992.–1997. gadu revidenti secināja, ka: “RTP būtībā ir izpildījusi apraides saistības attiecībā uz apjomu, kāds noteikts koncesijas līgumā, īpašu uzsvāru liekot uz apraides satura saistībām”. Revidenti secina, ka “izanalizējot pieejamos dokumentus, proti, revidenta un ar likumu noteiktās revīzijas komisijas ziņojumus, mēs neatklājām neko, kas liktu mums secināt, ka mums iesniegtie dokumenti attiecībā uz atbilstību starp veiktajiem sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem un to reālo un faktisko izmaksu apmaksu ietver būtisku kropļojumu, kas ietekmē to atbilstību tajā laikā spēkā esošajiem tiesību aktiem”⁽⁸⁸⁾.

(184) Vairākos revīzijas ziņojumos minēts, ka RTP varēja pieprasīt lielāku kompensāciju, bet to nedarīja atbilstīgi sabiedrisko pakalpojumu līgumu nosacījumiem, t. i., Vecā sabiedrisko pakalpojumu līguma 15. panta 4. punktam un Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 19. panta 3. punktam. Ārējās revīzijas ziņojumos par 1994., 1996. un 1997. gadu ietverts paziņojums par starpību starp augstajām reālajām izmaksām, kas radušās RTP, sniedzot sabiedriskos pakalpojumus, un kompensāciju, ko tā saņēmusi un kas bijusi mazāka nekā radītās izmaksas⁽⁸⁹⁾. Noslēguma kopsavilkuma ziņojums par visiem gadiem,

attiecībā uz kuriem tika veikta revīzija, skaidri norāda, ka: “visus gadus kompensācijas atlīdzība, kas tika piešķirta un maksāta, bija mazāka nekā summas, kas norādītas RCOPS (*Relatório sobre o cumprimento das obrigações de serviço público*, sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos)⁽⁹⁰⁾”.

(185) Dažos revīzijas ziņojumos (izņemot par 1992. un 1993. gadu) ir norādīts, ka RTP pārsniedza likumīgo reklamēšanas ierobežojumu, t. i., pārraidīja vairāk reklāmu nekā ir atļauts atbilstīgi sabiedrisko pakalpojumu līgumiem. Atbilstīgi Apraides paziņojumam ieņēmumi, ko RTP saņēma par šādu reklamēšanu, aprēķinot sabiedrisko pakalpojumu izmaksas, ir jāņem vērā kā ienākumi, kas iegūti, sniedzot sabiedriskos pakalpojumus, tostarp ieņēmumi par reklamēšanu, un jāpieskaita uzņēmuma sabiedrisko pakalpojumu finansēšanas vajadzībām.

Fakts, ka tika pārkāpti reklamēšanas ierobežojumi, neietekmēja revidentu veikto analīzi par 1992.–1997. gadu. Sabiedrisko pakalpojumu kompensācija atbilda RTP veiktajiem sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem, un pārmērīga kompensācija netika konstatēta. Portugāle arī apstiprināja, ka attiecībā uz 1994., 1995. un 1996. gadu visa peļņa no reklamēšanas (tostarp tā, kas iegūta, pārsniedzot atļauto reklamēšanas laiku) tika ņemta vērā un attiecīgi samazināta vajadzība pēc sabiedrisko pakalpojumu finansējuma⁽⁹¹⁾. Attiecībā uz 1996. gadu Jaunā sabiedrisko pakalpojumu līguma 15. pants paredz, ka, lai noteiktu kompensāciju, peļņu, kas iegūta no kanālu izmantošanas, nevar ņemt vērā, ja summē izmaksas, lai aprēķinātu sabiedrisko pakalpojumu kopējās izmaksas. “Peļņa” ietver ieņēmumus no reklamēšanas. Portugāle nepārprotami apstiprināja, ka reklamēšanas peļņa tika atņemta no pieprasītās kompensācijas summas⁽⁹²⁾.

(186) Attiecībā uz 1998. gadu ārējais revidents BDO Binder veica izmeklēšanu par saistību starp RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu un ar to saistītajām izmaksām. BDO Binder ziņojums ietver vairākus ieteikumus piemērošanai nākotnē un tajā ieteikts pastiprināt RTP iekšējo kontroli, lai nodrošinātu atbilstību iekšējiem noteikumiem, bet tajā nav ietverti konstatējumi, ka RTP būtu saņēmusi pārmērīgu kompensāciju saistībā ar veiktajiem sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem vai ka skaitļi, kas izmantoti RTP izveidotajā sabiedrisko pakalpojumu ziņojumā un ko izmanto Komisija 2003. gada 15. oktobra lēmumā, nebūtu ticami. Kad BDO Binder ziņojumā minēti skaitļi, tie attiecas uz to, ka nav izveidots krājumu

⁽⁸⁸⁾ Tulkojums atspoguļo oriģināltekstu portugāļu valodā, kurā ir runa par “koncesijas līgumiem”. Koncesijas līgumi ir identiski sabiedrisko pakalpojumu līgumiem, tas ir, vecajam un jaunajam sabiedrisko pakalpojumu līgumam, uz ko veikta atsauce šajā lēmumā, skatīt arī šā lēmuma 26. zemsvītras piezīmi.

⁽⁸⁹⁾ Attiecībā uz 1994. gadu tika secināts, ka summa, kas pārsniedza valdības piešķirto, bija PTE 14 034 734 000, bet saskaņā ar 15.4. klauzulu nav iespējams pieprasīt kompensāciju papildus piešķirtajiem 7 145 miljoniem PTE, kā parādīts šā lēmuma 1. tabulā. Attiecībā uz 1996. gadu summa bija ir PTE 14 594 568 000, kas pārsniedz piešķirtos 14 500 miljonus PTE. 1997. gadā iztērētā summa bija PTE 11 752 261 000, kas pārsniedz faktiski piešķirtos 10 350 miljonus PTE.

⁽⁹⁰⁾ Kopsavilkuma ziņojuma par visām revīzijām 23. lapa.

⁽⁹¹⁾ Portugāles 2011. gada 25. augusta vēstule.

⁽⁹²⁾ Skatīt arī Komisijas Lēmuma lietā NN 31/06 27. un 116. apsvērumu.

saraksts par vairākiem aktīviem. Tomēr šķiet, ka *BDO Binder* ziņojumā vairāk kritizēts tas, ka nav krājumu saraksta⁽⁹³⁾, nevis secināts, ka attiecīgie ieguldījumi nav veikti vai ka ieguldījumu vērtība ir nepareizi uzskaitīta. Tomēr, kā uzsver Portugāle, skaitļi attiecībā uz attiecīgajiem ieguldījumiem jebkurā gadījumā netika ietverti kompensāciju aprēķinā, un tas izslēdz iespēju, ka pamatlīdzekļu nolietojuma izmaksas tiktu atļidzinātas.

(187) Attiecībā uz reklamēšanas laika pārsniegšanu *BDO Binder* ziņojumā secināts, ka, aprēķinot sabiedrisko pakalpojumu finansēšanas vajadzības, ir ņemti vērā visi ieņēmumi no reklamēšanas. Tomēr neviens no šiem faktoriem neliek revidentiem pieņemt negatīvu atzinumu par RTP sniegto sabiedrisko pakalpojumu saistību izpildi, nedz arī tiek norādīts uz pārmērīgu kompensāciju.

(188) Vissvarīgākais analīzes veikšanai šajā ziņojumā ir secinājums *BDO Binder* ziņojumā (kuru *SIC* neapstrīd), ka *RTP* varēja prasīt 25 miljardus PTE par sabiedrisko pakalpojumu saistību izpildi, bet tā vietā saņēma tikai 14 miljardus PTE. Citiem vārdiem sakot, *BDO Binder* ziņojumā nav norādīts uz pārmērīgu kompensāciju, bet izdarīts pretējs secinājums.

PWC revīzija

(189) Kā norādīts Lēmumā NN 31/06 par *RTP* pārveidošanu, *PriceWaterhouse Coopers* veiktajā ārējā revīzijā tika rūpīgi pārbaudīts, vai Portugāles iestāžu iesniegtā finanšu informācija atbilst tam, kas norādīts *RTP* finanšu pārskatos laika posmā no 1991. līdz 2003. gadam, summām, kas norādītas sabiedrisko pakalpojumu revīzijas ziņojumos un citos informācijas avotos, kuri tika uzskatīti par būtiskiem, lai nodrošinātu revīzijas ziņojumu atbilstību (skatīt Lēmuma NN 31/06 38. apsvērumu). *PWC* revīzijas ziņojums apstiprināja datus bez ievērojamām iebildēm (Lēmuma NN 31/06 52. apsvērumu). *PWC* revīzijas ziņojums skaidri apstiprināja, ka summas, ko *RTP* saņēmusi kā sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju, atbilst summām, kas norādītas Ministru padomes rezolūcijās (skatīt Lēmuma NN 31/06 41. apsvērumu un 39. tabulu). *PWC* revīzijas ziņojumā izteikta piebilde par *RTP* vispārēju nepietiekamu finansējumu. Tajā norādīts, ka papildus sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem, kuri bija atmaksājami atbilstīgi sabiedrisko pakalpojumu līgumiem, bija arī sabiedrisko pakalpojumu uzdevumi, kurus veica *RTP*, bet par kuriem atļidzību no valsts nevarēja pieprasīt. Komisija Lēmumā NN 31/06 tādēļ secināja, ka par *PWC* revīzijas ziņojuma pamatu var izmantot *RTP* finanšu pārskatus, un uzskatīja, ka *RTP* patiesi ilgstoši saņēma nepietiekamu finansējumu. Tādēļ, šā lēmuma pieņemšanai *PWC* revīzijas ziņojumu var izmantot par

vēl vienu elementu papildus ārējās revīzijas ziņojumiem par sabiedrisko pakalpojumu ziņojumiem par to, ka dati, ko Komisija izmantoja Lēmumā 2005/403/EK, bija pareizi.

Tribunal de Contas konstatējumi

(190) Attiecībā uz prasītāja apgalvojumu, ka jāņem vērā valsts revidenta *Tribunal de Contas* Ziņojums Nr. 8/2002, var teikt, ka Komisija ir ņēmusi vērā šo ziņojumu šajā lēmumā ietvertajā izvērtējumā. Pirmkārt, ir jāatzīst, ka jau atzinusi arī *SIC*, ka revīzijas Ziņojums Nr. 8/2002 aptver laika posmu no 1997. līdz 2000. gadam, un tāpēc tas ir būtisks tikai attiecībā uz 1997. un 1998. gadu. Lai gan šajā ziņojumā ir minēti skaitļi attiecībā uz agrākiem gadiem, tie izmantoti tikai ilustratīvos nolūkos, raksturojot vispārējo *RTP* finanšu attīstību, bet uz tiem neattiecas Revīzijas tiesas izmeklēšana.

(191) Vissvarīgākais ir tas, ka Ziņojums Nr. 8/2002 nenorāda uz kļūdām *RTP* finansējumā vai uz jebkādu pārmērīgu kompensāciju par 1997.–2000. gadu (vai par jebkuru citu gadu). Gluži pretēji, Ziņojumā Nr. 8/2002 ir norādīts uz vairākām reizēm, kad *RTP* ir bijušas strukturālas finansiālas grūtības. Līdz ar to, izmantojot Ziņojumu Nr. 8/2002, Komisijai nav iespējams noteikt konkrētus maksājumus, kuri ietvertu pārmērīgu kompensāciju un nelikumīgu valsts atbalstu. Gluži pretēji, Ziņojumā Nr. 8/2002 ir skaidri apstiprināts, ka laika periodā no 1993. gada līdz 1999. gada beigām *RTP* izdzīvošana tika nodrošināta, uzņēmumam uzņemoties nepārtrauktas un aizvien lielākas pārdaistības.

(192) Kā jau prasītājs minēja, Ziņojumā Nr. 8/2002 vairākkārtīgi kritizēta uzņēmuma pārvaldība un norādīts uz neefektivitāti, no kuras būtu bijis iespējams izvairīties. Ziņojuma Nr. 8/2002 mērķis ir definēts kā *RTP* pārvaldības un sabiedriskās televīzijas nodrošināšanas vispārējs pārskats, pārbaudot to efektivitāti, lietderību un ekonomiskumu. Kā norādījis prasītājs, Ziņojumā Nr. 8/2002 minēts, ka *RTP* bija neelastīga struktūra un pārmērīgs strādājošo skaits, un sabiedriskie pakalpojumi tika sniegti neefektīvi. Ziņojumā Nr. 8/2002 arī kritizēta pārāk neskaidrā un vispārīgā sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu koncepcija un sabiedrisko pakalpojumu līgumi, kas pēc valsts revidenta domām veicina neefektīvu pārvaldību.

(193) Tomēr Komisija ar 2003. gada 15. novembra lēmumu izmeklēja *RTP* sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma koncepciju. Lietā T-442/03 Tiesa apstiprināja, ka

⁽⁹³⁾ Jāatzīmē, ka saskaņā ar Portugāles teikto šīs kritikas apjoms ir daudz mazāks, jo no 53 miljonu EUR summas ir zaudēti tikai 4 miljoni.

RTP uzdevuma plašā definīcija ir pieņemama⁽⁹⁴⁾. Attiecībā uz apgalvojumu par neefektivitāti Komisija vēlētos norādīt, ka šis nav aspekts, kurš jāņem vērā, piemērojot Apraides paziņojumu.

Proporcionalitāte

- (194) Trešais kritērijs, kas Komisijai būtu jāizvērtē, ir, vai finansējums ir proporcionāls sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksām.
- (195) Apraides paziņojumā raksturoti kritēriji, uz kuru pamata Komisija novērtē valsts finansējuma proporcionalitāti. Paziņojumā noteikts, ka valsts atbalsts nedrīkst pārsniegt sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma neto izmaksas un nedrīkst notikt tirgus kropļošana, kas nav nepieciešama sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma īstenošanai⁽⁹⁵⁾.
- (196) Pirmkārt, lai pareizi noteiktu sabiedrisko pakalpojumu darbības izmaksas, Apraides paziņojumam ir nepieciešams atbilstošs izmaksu un ieņēmumu sadalījums starp sabiedrisko pakalpojumu un komercdarbībām.
- (197) Kā noteikts šā lēmuma 61.–67. apsvērumā, sabiedrisko pakalpojumu līgumi nosaka izmaksu un ieņēmumu sadalījuma metodi, kas ir jāpiemēro RTP. Šajā gadījumā Komisijas uzdevums principā ir vienkāršāks, jo RTP ir īstenojusi analītisku grāmatvedības sistēmu, kas ļauj noteikt attaisnāto izmaksu summas, kuras raidorganizācijai radās, lai īstenotu visas atmaksājamās sabiedrisko pakalpojumu saistības.
- (198) Izmantojot šo sistēmu, ikviena izdevumu pozīcija, par kuru var saņemt kompensāciju, ir piešķirta kādai darbībai un vēlāk sadalīta starp dažādiem atmaksājamiem RTP sabiedrisko pakalpojumu uzdevumiem, pamatojoties uz objektīviem uzskaites principiem.
- (199) Tā kā ieņēmumi, kas rodas no ikviena atmaksājamā sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma, ir atrēķināti no sabiedrisko pakalpojumu pamatdarbības izmaksām, sistēma nodrošina, ka ikgada kompensācijas maksājumi ir ierobežoti līdz ikvienas sabiedrisko pakalpojumu saistības neto izmaksām (skatīt šā lēmuma 65. apsvērumu).
- (200) Tāpēc Komisija secināja, ka izmaksu noteikšanas parametri ir izveidoti objektīvā un pārredzamā veidā.
- (201) Tomēr, piemērojot izmaksu kompensācijas noteikumus, reālās RTP sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksas varētu tikt novērtētas par zemu, un tas varētu izraisīt reālo finansējuma vajadzību strukturāli nepietiekamu finansēšanu.
- (202) Kā noteikts 65. apsvērumā saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu līgumos noteikto izmaksu aprēķināšanas metodi,

dažas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas nav iekļautas ikgada kompensācijas maksājumos⁽⁹⁶⁾. Turklāt Portugāle informēja Komisiju, ka, lai gan RTP bija jāmaksā PVN par saņemtajiem ikgada kompensācijas maksājumiem, saskaņā ar uzskaites noteikumiem izrietošās izmaksas nevar ņemt vērā (94. apsvēruma). Visbeidzot RTP savos sabiedrisko pakalpojumu ziņojumos neiekļauj visus sabiedrisko pakalpojumu aprīkojumā veiktos ieguldījumus, lai gan finanšu pārskatos tie minēti (skatīt 67. apsvērumu).

- (203) Tomēr saskaņā ar Amsterdamas protokolu dalībvalsts nodrošina sabiedrisko raidorganizāciju finansējumu. Šajā gadījumā Portugāle nolēma neatlīdzināt dažas izmaksas, kas radās pakalpojuma nodrošinātājam, veicot uzdevumus.
- (204) Šajā gadījumā valsts RTP piešķir ne tikai ikgada kompensācijas maksājumus, bet arī papildu finansējumu kā akciju kapitāla palielinājumu, aizdevumus un nolīgumu ar iestādi, kas atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu. Saskaņā ar Apraides paziņojuma 57. punktu Komisijai ir jāizanalizē, vai visi pasākumi ir proporcionāli sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksām. Tikai tad RTP finansējumu var uzskatīt par saderīgu ar LESD 106. panta 2. punktu.
- (205) Komisija arī uzskata, ka RTP uzliktās sabiedrisko pakalpojumu saistības, par kurām nevar saņemt kompensāciju saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu līgumiem, var tikt uzskatītas par likumīgām un skaidri noteiktām sabiedrisko pakalpojumu saistībām, kuras valsts ir oficiāli uzlikusi pakalpojuma nodrošinātājam. Tādējādi saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem Portugāle var finansēt visas RTP sniegto sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksas.
- (206) Šā ziņojuma 207. apsvērumā ietvertajā 6. tabulā ir redzams RTP sabiedrisko pakalpojumu izmaksu apskats (gan ieguldījumu izmaksas, gan arī pamatdarbības neto izmaksas), kas ir aprēķinātas saskaņā ar piemērojamiem izmaksu uzskaites noteikumiem, un apskats par kompensācijām, kas ir saņemtas ieguldījumiem un pamatdarbības izmaksām.
- (207) Pirmkārt, ir uzrādīti ieguldījumi sabiedrisko pakalpojumu aprīkojumā (5. tabula) un kompensācija, kas ir nodrošināta finanšu ieguldījumiem (2. tabula). Otrkārt, ir uzrādītas RTP pamatdarbības neto izmaksas (4. tabula) un šo izmaksu kompensācijas maksājumi (1. tabula). Visbeidzot, tabulā ir uzrādītas priekšrocības, kas iegūtas no īpašā atbalsta, kas izriet no nolīguma ar sociālā nodrošinājuma shēmu un 1998. gada aizņēmuma.

⁽⁹⁴⁾ Skatīt sprieduma lietā T-442/03 194. un turpmākos punktus, un jo īpaši 201. un 203. punktu.

⁽⁹⁵⁾ Apraides paziņojums, 57. un 58. punkts.

⁽⁹⁶⁾ Pirmā un otrā kanāla pamatdarbības izmaksas saskaņā ar Veco sabiedrisko pakalpojumu līgumu atbilst finansējuma izmaksām un atbilstības izmaksām, ja ir noteikti arī citi uzņēmumi.

6. tabula

Kopsavilkums par finansējuma vajadzībām un kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu pamatdarbības neto izmaksām saskaņā ar uzskaites noteikumiem

(miljoni PTE)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Summa
Ieguldījumu izmaksas	2 632,6	2 102,0	2 763,9	992,7	1 480,4	4 037,4	6 054,2	20 063,2
Kapitāla iepludināšana	– 0	– 0	– 10 000,0	– 12 800,0	– 10 000,0	– 14 000,0	– 0	– 46 800,0
Starpība starp ieguldījuma izmaksām un kompensāciju	2 632,6	2 102,0	– 7 236,1	– 11 807,3	– 8 519,6	– 9 962,6	6 054,2	– 26 736,8
Sabiedrisko pakalpojumu pamatdarbības izmaksas	6 718,2	7 960,0	8 384,1	8 103,3	17 217,1	37 972,1	30 101,3	116 456,1
Kompensācijas maksājumi	– 6 200,0	– 7 100,0	– 7 145,0	– 7 200,0	– 14 500,0	– 10 350,0	– 14 000,0	– 66 495,0
Sociālais nodrošinājums	—	– 1 206,0	—	—	—	—	—	– 1 206,0
Aizņēmums							– 20 000,0	– 20 000,0
Starpība starp pamatdarbības izmaksām un kompensāciju	518,2 (*)	– 346	1 239,1	903,3	2 717,1	27 622,1	– 3 898,7	28 755,1

(*) Par 1992. gadu būs jāņem vērā reģistrācijas nodevas PTE 11 000 000 apmērā, skatīt šā lēmuma 210. apsvērumu turpmāk tekstā.
Avots: finanšu pārskats un sabiedrisko pakalpojumu ziņojumi

(208) Kā jau ir uzsvērts 201. un 202. apsvērumā, Portugāles izvēlēta ikgada kompensācijas maksājumu sistēma nepietiekami novērtē RTP veikto sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu faktiskās izmaksas. Sistēma veicināja parāda uzkrāšanos. Pēc tam, lai saglabātu RTP finanšu līdzsvaru, Portugāle izmantoja īpašos pasākumus RTP sabiedrisko pakalpojumu izmaksu finansēšanai.

(209) Kā parādīts 6. tabulā 207. apsvērumā, kapitāla iepludināšanas rezultātā sabiedrisko pakalpojumu ieguldījumu kompensācija par 26 736,8 miljoniem PTE pārsniedza faktisko, turpretim pamatdarbības izmaksu kompensācijas maksājumi un citi īpašie pasākumi bija par 28 755,1 miljoniem PTE mazāki nekā faktiskie. Lai gan kapitāla iepludināšana bija pamatā paredzēta finanšu ieguldījumiem aprīkojumā, tas arī tika izmantots uzkrātā parāda atmaksai.

(210) Kā ir redzams 6. tabulā 207. apsvērumā, kopējā kompensācija bija par 2 018,3 miljoniem PTE mazāka nekā sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksas (PTE 28 755,1 mīnus 26 736,8 miljoni PTE). Tāpēc Komisija secina, ka saskaņā ar Savienības tiesību aktiem kopējais valsts finansējums ir proporcionāls RTP pamatdarbības sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksām tajā laika periodā, kad notika izmeklēšana. Šis konstatējums nemainās, ja pretēji Komisijas sākotnējam pieņēmumam tiek uzskatīts, ka PTE 11 000 000, ko veido atbrīvojums no reģistrācijas

nodevas, arī ir valsts atbalsts (skatīt šā lēmuma 119. un 120. apsvērumu). Ņemot vērā šo summu, joprojām pastāv nepietiekams RTP finansējums 2 007,3 miljonu PTE apmērā.

(211) Komisija uzskata, ka RTP saņemtais finansējums, iespējams, ir pat mazāks nekā kopējās neto izmaksas, kas tai radās valsts uzlikto saistību īstenošanas laikā, jo 207. apsvēruma 6. tabulā nav ņemtas vērā visas RTP sabiedrisko pakalpojumu izmaksas laika posmā no 1992. līdz 1998. gadam.

(212) Saskaņā ar Apraides paziņojumu Komisija nodrošina, ka valsts finansējums ir proporcionāls sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanas neto izmaksām un ka nerodas tirgus kropļojumi attiecībā uz komercdarbībām, kuras izriet no sabiedrisko pakalpojumu darbībām un kurām nav iespējams pareizs izmaksu sadalījums ieņēmumu sadaļā, kas nav nepieciešams sabiedrisko pakalpojumu uzdevuma izpildei. Ja RTP konkurentu ieņēmumu samazināšanai pazeminātu reklāmas cenas tirgū, rastos konkurences kropļojuma⁽⁹⁷⁾. Šādā gadījumā RTP nepalielinātu savus komerciālos ieņēmumus un būtu lieki palielinājusi nepieciešamību pēc valsts finansējuma. Saskaņā ar

⁽⁹⁷⁾ Apraides paziņojuma 58. punkts.

Apraides paziņojumu šāda veida rīcība, ja vien ir veikta, nevar tikt uzskatīta par ierastu sabiedrisko pakalpojumu uzdevumam, kas ir attiecināms uz raidorganizācijām ⁽⁹⁸⁾

- (213) 2001. gada 15. novembra lēmumā, ar ko uzsāk izmeklēšanas procedūru, Komisija paziņoja: ja tiktu secināts, ka notikusi šāda veida rīcība, Komisija, novērtējot iespējamo pārmērīgo kompensāciju, ņemtu vērā šādus konkurences kropļojumus un izrietošo nepieciešamību pēc lielāka valsts finansējuma. Tādējādi Komisija paziņoja, ka "pamatojoties uz šobrīd Komisijas rīcībā esošo informāciju, tā nevar noteikt, vai RTP šādi rīkojās" ⁽⁹⁹⁾.
- (214) Uz aicinājumu par komentāru iesniegšanu saistībā ar procedūras uzsākšanu šajā lietā Komisija nesaņēma piezīmes no RTP konkurentiem, kas norādītu uz to, ka RTP ir iesaistīta pretkonkurences darbībās komerciālajos tirgos, kas varētu radīt nepieciešamību pēc palielināta valsts finansējuma, kas nav saderīgs ar Līgumu ⁽¹⁰⁰⁾.
- (215) Šādos apstākļos Komisija uzskata, ka nav pazīmju, kas norādītu uz šāda veida rīcību. Līdz ar to tā secina, ka šķiet, ka RTP nenodarbotos ar tādām pretkonkurences darbībām komerciālajos tirgos, kuru rezultātā palielinātos nepieciešamība pēc valsts finansējuma, un ka šādas rīcības rezultātā netika veiktas pārmērīgas kompensācijas.

Secinājums

- (216) Tādējādi Komisija secina, ka nolīgums ar iestādi, kas atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu, kapitāla iepludināšana un subordinētais aizdevums, kā arī pagaidu atbrīvojums no reģistrācijas nodevu maksāšanas ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Tomēr RTP finansēšana, izmantojot īpašos pasākumus, ir saderīga ar iekšējo tirgu LESD 106. panta 2. punkta nozīmē. Kopējais finansējums ir proporcionāls skaidri definētām un uzticētām sabiedrisko pakalpojumu saistību neto izmaksām. Tāpēc valsts finansējums neietekmēja tirdzniecības nosacījumus un konkurenci Savienībā tādā pakāpē, kas kaitētu Savienības interesēm saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu ⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁹⁸⁾ Turpat

⁽⁹⁹⁾ Lēmuma, ar ko uzsāk procedūru šajā lietā, 91. apsvērumš.

⁽¹⁰⁰⁾ Ir jāatzīmē, ka 1993. gada sūdzībā SIC arī atsaucās uz EK līguma 86. panta 1. punkta (iepriekš 90. pants), tagad LESD 106. panta 1. punkta pārkāpšanu attiecībā uz Portugāles valsts radīto tiesisko struktūru reklāmas tirgū un RTP raidījumu iegādes politiku (sk. arī Komisijas 1989. gada 17. septembra Lēmumu 89/536/EEK). Vēlāk Komisija izvērtēja šos prasījumus saskaņā ar 86. panta 1. punktu.

⁽¹⁰¹⁾ Apraides paziņojuma 58. punkts.

VI. SECINĀJUMS

- (217) Komisija secina, ka Portugāle ir nelikumīgi īstenojusi īpašo atbalstu, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu ⁽¹⁰²⁾. Tas neattiecas uz pagaidu atbrīvojumu no notāra nodevas un publikācijas nodevas atbilstoši Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktam, jo šie pasākumi netiek uzskatīti par tādiem, kas veido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.
- (218) Kā minēts 143. apsvērumā, Komisija secina, ka 1993. gada nolīgums ar iestādi, kas atbildīga par sociālā nodrošinājuma shēmu, kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam un aizņēmums 1998. gadā veido valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Tāpat atbrīvojums no reģistrācijas nodevām saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktu un pastāvīgais atbrīvojums no nodevām atbilstīgi Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktam veido valsts atbalstu. Īpašie pasākumi ir piešķirti ar valsts līdzekļu starpniecību un draud kropļot konkurenci iekšējā tirgū, atbalstot RTP, un rada ietekmi uz tirdzniecību.

Īpašie pasākumi neatbilst *Altmark* spriedumā paredzētajiem nosacījumiem, jo tos nevar uzskatīt par tādas kompensācijas sistēmas sastāvdaļu, kuras parametri ir noteikti iepriekš objektīvā un pārredzamā veidā. Turklāt ir skaidrs, ka RTP nav izvēlēta ar publiska iepirkuma procedūras palīdzību, nodrošinot viszemākās iespējamās izmaksas, kā arī nav pazīmju, ka īpašo maksājumu summa ir noteikta, pamatojoties uz tādu izmaksu analīzi, kas rastos tipiskam uzņēmumam.

- (219) LESD 106. panta 2. punktā noteiktais atbrīvojums ir piemērojams īpašajiem pasākumiem, izņemot RTP pastāvīgo atbrīvojumu saskaņā ar Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu. Kā jau tika analizēts iepriekš, pasākumi kompensē skaidri noteiktas sabiedrisko pakalpojumu saistības, kuras RTP uzticētas ar Likumu Nr. 21/92 un sabiedrisko pakalpojumu līgumiem. Īpašie pasākumi ir proporcionāli RTP sabiedrisko pakalpojumu pamatdarbības neto izmaksām. Īpašie pasākumi nekropļo konkurenci tādā mērā, kas kaitētu Savienības interesēm, jo pasākumi ir proporcionāli RTP sabiedrisko pakalpojumu neto izmaksām. Arī savās komercdarbībās RTP nerīkojas pretēji konkurencei.

⁽¹⁰²⁾ Šajā saistībā atsauce tiek izdarīta uz lēmuma faktu daļu, kurā izskaidrota šādu pasākumu īstenošana.

(220) Komisija secina, ka pastāvīgais atbrīvojums, kas paredzēts Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktā, veido valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu, jo tā nav kompensācija par pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecības nozīmi sniegšanu LESD 106. panta 2. punkta nozīmē. Tādēļ Portugālei šis likums ir jāatceļ. Portugālei arī jānodrošina, ka atbalsts, kas samaksāts RTP saskaņā ar šo likumu, tiek atgūts.

(221) Ņemot vērā iepriekš uzskaitītos secinājumus, Komisija

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē ir šādi Portugāles piešķirtie īpašie pasākumi *Radiotelevisão Portuguesa, SA (RTP)* labā:

- a) Portugāles RTP piešķirto 1 206 miljonu PTE parāda atmaksas grafika maiņa, 1993. gadā slēdzot nolīgumu ar iestādi, kas atbildīga par sociālo nodrošinājumu;
- b) kapitāla iepludināšana laika posmā no 1994. līdz 1997. gadam 46 800 miljonu PTE apmērā;
- c) 1998. gadā piešķirtais aizdevums 20 000 miljonu PTE apmērā;
- d) pagaidu atbrīvojums no reģistrācijas nodevas, kas noteikts Portugāles Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktā un kas veido PTE 11 000 000.

2. Valsts atbalsta pasākumi, kas minēti šā panta 1. punktā, ir saderīgi ar iekšējo tirgu Līguma 106. panta 2. punkta nozīmē, jo tie nerada RTP uzticēto sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu neto izmaksu pārmērīgu kompensāciju.

2. pants

Atbrīvojums no notāra nodevas un publikācijas nodevas, kas noteiktas Portugāles Likuma Nr. 21/92 11. panta 1. punktā, nav valsts atbalsts.

3. pants

1. RTP piešķirtais neierobežotais atbrīvojums no jebkādu nodevu un maksu maksāšanas par visu veidu reģistrācijas pieteikumiem, reģistrācijas vai paziņošanas aktiem, kā noteikts Portugāles Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktā, ir valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē.

2. Valsts atbalsts, ko Portugāle nelikumīgi piešķirusi RTP, pamatojoties uz Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punktu un tādejādi pārkāpjot Līguma 108. panta 3. punktu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

4. pants

1. Portugālei jāatceļ šā lēmuma 3. panta 1. punktā minētais likums un jāizdod rīkojums atgūt valsts atbalstu, ko RTP saņēmusi, piemērojot šo nosacījumu līdz likuma atcelšanai.

2. Par atgūstamajām summām aprēķina procentus no dienas, kad tās tika nodotas RTP rīcībā, līdz to faktiskajai atgūšanai.

3. Procentus aprēķina, procentu likmi piemērojot gan pamatsummai, gan procentiem, saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļu un Regulu (EK) Nr. 271/2008, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 794/2004.

5. pants

1. Saskaņā ar šā lēmuma 3. pantā minēto likumu piešķirtā atbalsta atgūšanai jābūt tūlītējai un faktiskai.

2. Portugāle nodrošina, lai šis lēmums tiktu īstenots četru mēnešu laikā pēc tā paziņošanas dienas.

6. pants

1. Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma paziņošanas Portugāle iesniedz Komisijai šādu informāciju:

- a) sīks to pasākumu apraksts, kas veikti Likuma Nr. 21/92 11. panta 2. punkta atcelšanai;
- b) no RTP atgūstamā kopējā summa (pamatsumma un atgūstamie procenti);
- c) sīks to pasākumu apraksts, kas jau veikti un tiek plānoti, lai izpildītu šo lēmumu;
- d) dokumenti, kas parāda, ka RTP ir dots rīkojums atmaksāt atbalstu.

2. Portugāle pastāvīgi informē Komisiju par šā lēmuma īstenošanai paveikto valsts pasākumu norisi, līdz 3. pantā minētā atbalsta atgūšana ir pabeigta. Pēc vienkārša Komisijas pieprasījuma tā tūlīt sniedz informāciju gan par jau veiktajiem, gan plānotajiem pasākumiem, lai panāktu šā lēmuma izpildi. Tā arī sniedz sīku informāciju par atbalsta summām un atgūstamajiem procentiem, kas jau atgūti no RTP.

7. pants

Šis lēmums ir adresēts Portugāles Republikai.

Briselē, 2011. gada 20. decembrī

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks*
Joaquín ALMUNIA
